

EXPORTACIONS ESPANYOLES D'ARMAMENT 2004-2013

EL GOVERN PROMOU
EXPORTACIONS IL·LÍCITES
D'ARMAMENT?

JUSTÍCIA I PAU

CENTRE DELÀS
D'ESTUDIS
PER LA PAU

INFORME
núm. 24

INFORME núm. 24

EXPORTACIONS ESPANYOLES D'ARMAMENT 2004-2013

El govern promou
exportacions il·lícites
d'armament?

Tica Font
Eduardo Melero
Camino Simarro

Centre Delàs d'Estudis per la Pau · Justícia i Pau
Barcelona, juliol 2014

Centre Delàs d'Estudis per la Pau
Justícia i Pau · C/ Roger de Llúria, 126, 3r 1a
08037 Barcelona
T. 93 317 61 77
F. 93 412 53 84
www.centredelas.org
info@centredelas.org

Barcelona, juliol 2014

Grafisme: Fundació Tam-Tam
Portada: El submarí classe Scorpène "Tun Razak" de l'Armada malaia en la drassana de Navantia-Cartagena pocs dies abans del seu lliurament · Outisnn, Wikimedia Commons

D.L.: B-16799-2010
ISSN: 2013-8032

El govern promou exportacions il·lícites d'armament?

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	7
2. EXPORTACIONS ESPANYOLES D'ARMAMENT 2004-2013	7
2.1 Exportacions espanyoles de material de defensa 2004-2013.....	8
2.2 Exportacions espanyoles de material de doble ús.....	12
2.3 Exportacions espanyoles d'armes curtes i lleugeres.....	13
3. EXPORTACIONS IL·LÍCITES. LA TENSÍO ENTRE EL FOMENT DE LES EXPORTACIONS D'ARMAMENT I L'APLICACIÓ DE LA LLEI	14
3.1 Exportacions espanyoles que poden ser considerades il·lícites: El cas d'Orient Mitjà i els Països del Golf...	14
3.2 El context que explica aquestes xifres: la política de foment de les exportacions d'armament	18
4. CONCLUSIONS I RECOMANACIONS	21
ANNEX	23

RESUM EXECUTIU

Segons les estadístiques oficials, el 2013, Espanya va exportar armament per un valor de 3.907 milions d'euros. Aquesta xifra duplica la quantitat d'armes exportades durant l'any 2012 (1.953 milions €), i multiplica per deu les exportacions realitzades el 2004. Segons el SIPRI Espanya s'ha situat en la novena posició del rànquing mundial de països exportadors. Les exportacions del 2013 han representat el 2,4% de les exportacions mundials d'armes i el 1,7% del total de la balança comercial espanyola.

Aquestes elevades xifres responen, en gran mesura, a la política de foment de les exportacions d'armament que executa des de fa anys el Govern espanyol. Aquesta política es basa en tres elements: 1) Complexa organització administrativa dirigida pel Ministeri de Defensa; 2) El secretisme de les actuacions de l'òrgan administratiu encarregat de valorar les sol·licituds d'exportacions (la JIMDDU); i 3) Una interpretació poc rigorosa de la legislació sobre aquesta matèria: la Llei 53/2007 i la Posició Comú de la Unió Europea 2008/944/PESC.

Gairebé un terç de les exportacions (1.246, 31 milions de euros) s'ha realitzat a països d'Orient Pròxim i, especialment, a països del Golf Pèrsic. Per exemple, es van exportar: 406,4 milions d'euros a **Aràbia Saudita** en dos avions, revòlvers i munició d'artilleria; 126,6 milions d'euros a **Egipte** en 5 avions, recanvis per a diferents tipus de vehicles, components electrònics i pistoles destinades a particulars (cal mencionar que la UE va aprovar a l'agost del 2013 un embargament sobre qualsevol material que pogués ser usat per a repressió interna); 717 milions d'euros a **Emirats Àrabs Units** en 3 avions d'abastiment en vol i bombes per a aeronaus. Aquestes exportacions són il·legals segons la pròpia legislació espanyola i europea sobre el comerç d'armes degut a la situació d'inestabilitat existent a la regió d'Orient Pròxim, i en concret per la influència regional de països com Aràbia Saudita i Emirats Àrabs Units en tant que donen suport a una part del conflicte a Síria (grups insurgents).

Altres casos preocupants i criticables són les exportacions als **Estats Units** (84,6 milions d'euros en parts d'armament, combustible militar i munició); **Colòmbia** (59,7 milions d'euros en dos avions de transport, munició d'artilleria i bombes per a aeronaus); i **Ghana** (3,8 milions d'euros en reposicions d'aeronaus, plaques de protecció balística i equips de visió).

La JIMDDU solament va denegar 9 llicències d'exportació, el 0,8% del total, ja que es van tramitar 1.262 llicències i en foren autoritzades 1.097. L'escàs nombre de denegacions pot considerar-se un indicatiu d'interpretació poc rigorosa de la legislació, que prima els interessos econòmics i comercials.

Per a millorar la transparència es plantegen les següents recomanacions:

1. Les estadístiques oficials haurien de recollir informació sobre les principals actuacions dutes a terme pel Ministeri de Defensa per a fomentar les expor-

- tacions d'armament. El Secretari d'Estat de Defensa hauria de comparèixer en el Congrés dels Diputats per informar sobre aquesta política.
2. S'ha d'aportar informació sobre el nombre de contractes Govern a Govern que ha celebrat Espanya, detallant els països amb els que s'han acordat i sobre quin tipus de material.
 3. S'han de detallar els arguments en els quals es basa la JIMDUU per atorgar autoritzacions d'exportacions d'armaments a països en els quals es violen els drets humans o que es veuen afectats per un conflicte intern o regional.

ÍNDEX DE GRÀFICS, QUADRES I TAULES

Taula 1. Els vuit criteris de la Posició Comuna 2008/944/PESC.....	15
Taula 2. L'organització administrativa al servei de la política de foment de les exportacions d'armament	18
Gràfic 1. Valor del material de defensa exportat per Espanya i valor de les autoritzacions d'exportació d'armament 2004-2013 (en milions d'euros)	8
Gràfic 2. Exportacions mundials d'armes 2004-2013.	8
Gràfic 3. Evolució de les exportacions espanyoles segons la destinació	9
Gràfic 4. Exportacions de material de defensa a països del Proper Orient 2004-2013.....	10
Gràfic 5. Exportacions espanyoles de material de doble ús	11
Gràfic 6. Exportacions espanyoles de doble ús 2004-2013	12
Gràfic 7. Exportacions espanyoles d'armes curtes i lleugeres 2004-2013	13

ANNEX I

Taula 1. Exportacions espanyoles de material de defensa 2004-2013 (en milers d'euros constants)	23
Taula 2. Exportacions espanyoles de material de defensa per categories de productes 2004-2013 (en milers d'euros corrents)	27
Taula 3. Exportacions espanyoles de material de defensa a països amb un Índex de Desenvolupament Humà mitjà i baix, països de la OCDE, la Unió Europea i la OTAN 2004-2013 (en milers d'euros corrents)	29
Taula 4. Exportacions espanyoles de productes i tecnologies de doble ús 2004-2013 (en milers d'euros corrents)	30
Taula 5. Exportacions espanyoles d'armes i municions, les seves parts i accessoris 2004-2013 (en milers d'euros corrents)	34
Taula 6. Exportacions espanyoles d'armes de caça i tir esportiu 2004-2013 (en milers d'euros corrents)	40
Taula 7. Exportacions espanyoles de material de defensa al Proper Orient 2004-2013 (en milers d'euros corrents)	44

Tica Font • Directora de l'Institut Català Internacional per la Pau i investigadora del Centre Delàs d'Estudis per la Pau

Eduardo Melero • Professor de Dret Administratiu, Universidad Autónoma de Madrid i investigador del Centre Delàs d'Estudis per la Pau

Camino Simarro • Investigadora del Centre Delàs d'Estudis per la Pau

1. INTRODUCCIÓ

Com cada any, aquest informe tracta de recollir l'evolució i les principals tendències de les exportacions espanyoles d'armament i material de doble ús, fent una recopilació dels canvis més significatius del mercat espanyol i de la política d'exportació del govern en aquesta matèria. Així es mostren les dades en taules i gràfics analitzats durant deu anys. A fi i efecte de fer un examen més profund s'inclou un capítol que analitza la política del govern en l'exportació d'armes i un altre més específic que avalua els possibles incompliments dels criteris per a la venda d'armament segons marca la legislació espanyola i la europea.

La principal font d'informació que ha servit per fer aquest informe és la publicació anual de les estadístiques oficials que elabora la Secretaria d'Estat de Comerç del Ministeri d'Economia i Competitivitat (MEC), que porta per títol "Estadístiques espanyoles d'exportació de materials de defensa, d'un altre material i de productes i tecnologies de doble ús". Una font complementària que s'ha utilitzat per a l'apartat sobre armes curtes i armes lleugeres és la base de dades ESTACOM que estableix i publica l'Institut Espanyol de Comerç Exterior. També, en quant a drets humans, s'han consultat algunes de les fonts més prestigioses sobre aquest tema: Escola Cultura de Pau, Amnistia Internacional i Human Rights Watch, SIPRI i PNUD, per poder establir el nivell de desenvolupament humà.

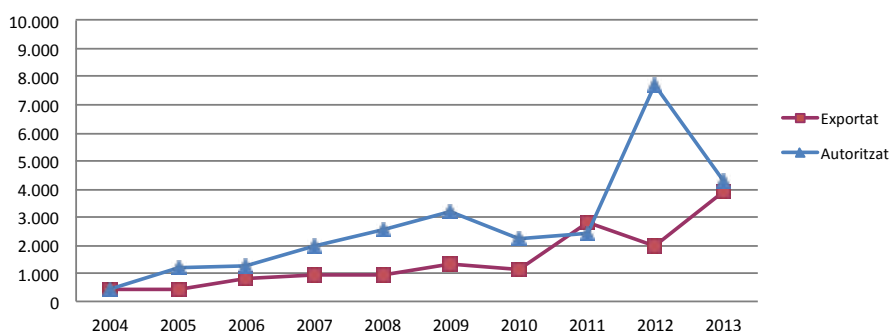
2. EXPORTACIONS ESPANYOLES D'ARMAMENT 2004-2013

Segons les estadístiques oficials, el 2013, Espanya va exportar armament per valor de 3.907 milions €. Aquesta xifra duplica la quantitat d'armes exportades durant l'any 2012

Segons les estadístiques oficials, el 2013, Espanya va exportar armament per valor de 3.907 milions d'euros. Aquesta xifra duplica la quantitat d'armes exportades durant l'any 2012, que va arribar als 1.953 milions d'euros, i multiplica per deu les exportacions realitzades el 2004. D'aquesta forma es consolida l'increment en les exportacions de material de defensa que s'està produint des de fa anys (veure gràfic 1). És molt probable que aquesta tendència a l'alça es mantingui durant el 2014, ja que el 2012 es van autoritzar exportacions per valor de 7.694 milions d'euros, autoritzacions que es faran efectives en els pròxims anys.

Més d'un terç de les exportacions s'han realitzat a països d'Orient Mitjà i, especialment, a països del Golf Pèrsic

Gràfic 1. Valor del material de defensa exportat i valor de les autoritzacions d'exportació d'armament 2004-2013 (en milions d'euros)

Font: Subdirecció General de Comerç Exterior de Material de Defensa i Doble Ús.
Elaboració: Centre Delàs

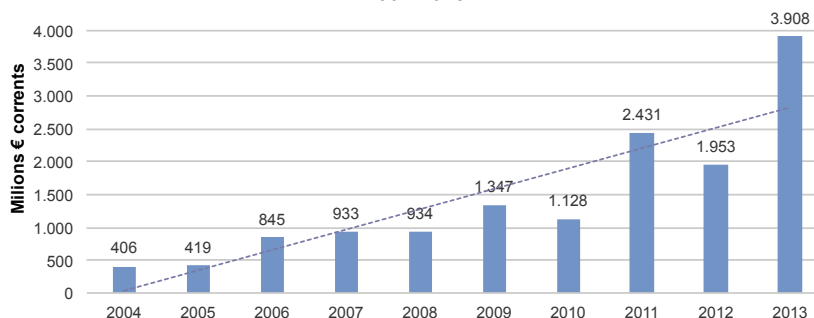
Més d'un terç de les exportacions s'han realitzat a països d'Orient Mitjà i, especialment, a països del Golf Pèrsic, fet que posa de manifest la tensió existent entre la política de foment de les exportacions d'armes i l'aplicació de la legislació vigent sobre comerç d'armes, tant a nivell estatal com europeu.

2.1 Exportacions espanyoles de material de defensa 2004-2013

Tendència

La tendència en els últims 10 anys de les exportacions de material de defensa és a l'alça (veure gràfic 2), i s'ha incrementat en un 121% respecte a l'any anterior, i en un 1.128% respecte al 2004. No s'espera que aquesta tendència continuï a l'alça en els pròxims anys, a causa del gran increment de les autoritzacions d'exportació dels anys 2012 i 2013.

Gràfic 2. Exportacions espanyoles de material de defensa 2004-2013

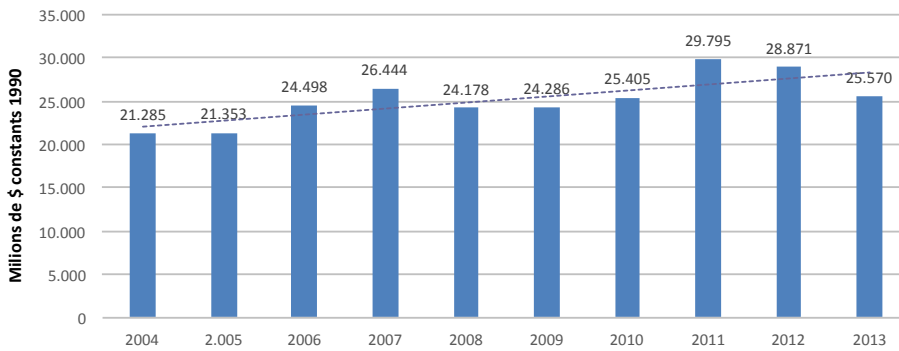

Font: Subdirecció General de Comerç Exterior de Material de Defensa i Doble Ús.
Elaboració: Centre Delàs

Mentre que la tendència exportadora espanyola és clarament a l'alça, la tendència mundial presenta petites oscil·lacions a l'alça però d'una manera no tan marcada (gràfic 3), és a dir, la tendència a l'alça espanyola és superior a la mundial. Les exportacions mundials de 2013 presenten un descens de l'11% respecte al 2012 i un augment del 20% respecte al 2004. Cal destacar que el volum actual d'exportacions d'armes, malgrat els increments dels últims anys, no ha arribat a tocar els valors del període àlgid de la Guerra Freda.

Les exportacions espanyoles d'armament es van multiplicar per 10 durant l'última dècada (2004-2013)

Gràfic 3. Exportacions mundials d'armes 2004-2013

Font: SIPRI. Elaboració: Centre Delàs

Estats Units, Rússia i els membres de la UE controlen al voltant del 90% del mercat mundial d'armes

Cal recordar que la tendència mundial del mercat d'armes ve determinada pel comportament de les exportacions d'Estats Units, Rússia i la Unió Europea, ja que entre els tres controlen al voltant del 90% del mercat.

Valor econòmic

Les exportacions espanyoles de material de defensa del 2013 han arribat a 3.908 milions d'euros, i en el context dels 10 anys, entre 2004 i 2013, equivalen a una mitjana anual de 1.316 milions d'euros.

Segons el SIPRI, el 2013 Espanya es va situar a la novena posició en el rànquing mundial de països exportadors, darrere Rússia, Estats Units, Xina, França, Regne Unit, Alemanya, Itàlia i Israel.

Respecte a la participació en el mercat mundial d'armament, les exportacions de 2013 han representat el 2,4% de les exportacions mundials d'armes i l'1,7% del total de la balança comercial espanyola.

Productes exportats¹

En el conjunt dels últims anys les dues categories més venudes de material de defensa espanyol segueixen sent, com en anys anteriors, les aeronaus militars i els vaixells de guerra (veure taula 2 de l'annex I). Les aeronaus militars representen el 47% del total del període estudiat amb un total de 6.723 milions d'euros (2.757 milions el 2013); els vaixells de guerra representen el 28% amb 4.068 milions d'euros (643 milions el 2013); el combustible i els explosius militars, el 6%, amb 874 milions d'euros (160 milions el 2013); i els equips de formació d'imatge o contra mesura -que inclouen càmeres, equips de formació d'imatge d'infrarojos o tèrmics, sensors de radar, etc. - el 6% amb 808 milions d'euros (58 milions el 2013). Les quatre categories anteriors equivalen al 87% de les exportacions durant tot el període.

El 13% restant està repartit de la següent manera: un 5% a la categoria 4 (bombes coets, torpedes, míssils) amb un valor de 660 milions d'euros (59 milions el 2013); un 3% en la categoria 6 (vehicles tot terreny, tancs blindats, amfibis) amb 368 milions d'euros (13 milions el 2013); un 2% en la categoria 3 (municions i components), amb un valor de 311 milions (116 milions el 2013); un 2% en la categoria 11 (equips electrònics), amb un valor de 235 milions d'euros (63 milions el 2013). Les altres categories van sumar l'1% restant (veure taula 2 de l'annex).

Segons el SIPRI, el 2013 Espanya es va situar a la novena posició en el rànquing mundial de països exportadors, darrere Rússia, Estats Units, Xina, França, Regne Unit, Alemanya, Itàlia i Israel

Les exportacions del 2013 han representat el 2,4% de les exportacions mundials d'armes i l'1,7% del total de la balança comercial espanyola

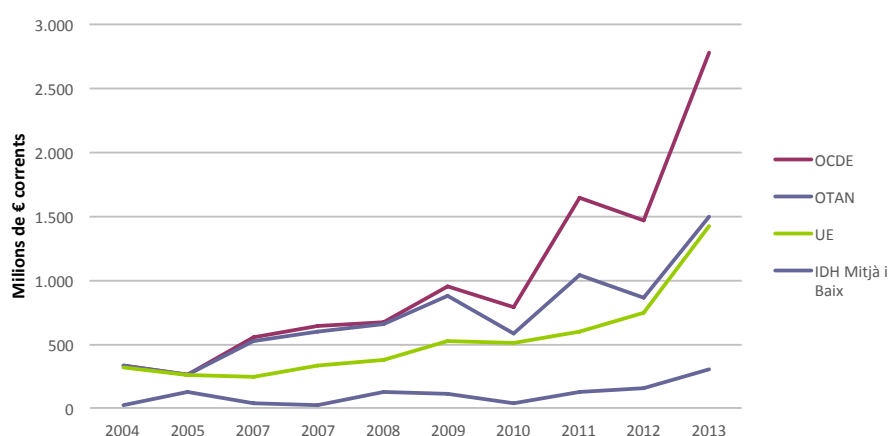
1. Les armes incloses sota el concepte "material de defensa" s'agrupen en categories. El contingut de cada categoria es pot consultar en l'Annex II d'aquest document.

L'aposta política per la transformació de la UE en un mercat de producció i consum d'armes capaç de competir amb la indústria nord-americana avança, lentament, però avança

Destinació

En l'any d'estudi, la destinació més important de les armes espanyoles és el grup de països que són dins de la OCDE, que han rebut el 71% (2.770 milions €) de totes les armes fabricades a Espanya, el que suposa un augment del 89% sobre l'any anterior. El segon destí en importància són els països que formen part de la OTAN, que han rebut el 38% (1.497 milions €) del total d'armes facturades, el que representa un augment del 73% sobre l'any anterior. El tercer lloc l'ocupen els 28 països de la UE, que han rebut el 36% (1.414 milions €) del total d'exportacions, el que representa un augment del 90% sobre l'any anterior. En darrer lloc, les exportacions a països amb un IDH mitjà i baix han rebut el 8% (301 milions €) del total de les exportacions, el que ha representat un augment del 44% sobre l'any anterior (veure Taula 3 de l'Annex).

Gràfic 4. Evolució de les exportacions espanyoles per destinació

Font: Subdirecció General de Comerç Exterior de Material de Defensa i Doble Ús.
Elaboració: Centre Delàs

Les vendes a la Unió Europea, han arribat als 1.414 milions d'euros, dels quals 1.071 milions (el 76%) es deuen a intercanvis, de parts i peces, en els programes de fabricació conjunta d'armaments. El programa principal és l'avió de combat EF-2000 amb 390 milions €, seguit de l'avió de transport A-400M amb 334 milions € i l'avió de transport MRTT amb 310 milions €. Per països el Regne Unit ha rebut peces pel valor de 521 milions €, el segueix França amb 284 milions €, Alemanya amb 163 milions € i Itàlia amb 100 milions €. En definitiva l'aposta política per la transformació de la UE en un mercat de producció i consum d'armes capaces de competir amb la indústria nord-americana avança, lentament, però avança.

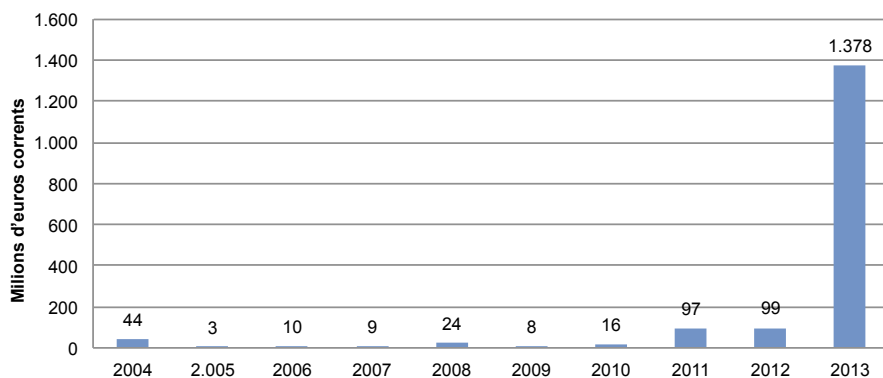
De les exportacions que no pertanyen a la UE destaquen pel seu pes tres destinacions: Emirats Àrabs Units (717 milions €), Austràlia (609 milions €) i Aràbia Saudita (406 milions €) que han absorbit 1.732 milions €, el 44% del total de les exportacions espanyoles el 2013.

El més rellevant de les exportacions de material de defensa del 2013 ha estat el volum espectacular de les exportacions a països que conformen l'Orient Mitjà.² Aquestes exportacions no han estat rellevants fins 2013. Fins ara la mitjana anual de la última dècada havia estat de 34 milions €, però el 2013 les exportacions a aquesta regió han arribat al valor de 1.378 milions €, el 35% del total de les exportacions espanyoles. Les exportacions més significatives han estat als Emirats Àrabs Units 717 milions €, Aràbia Saudita 406 milions €, Egipte 126 milions €, Oman 98 milions € i Bahrain 24 milions €.

Les exportacions a Orient Mitjà han representat el 35% del total de les exportacions, ascendent a 1.378 milions €

2. Països que formen Orient Mitjà: Aràbia Saudita, Bahrain, Qatar, Egipte, Emirats Àrabs Units, Irak, Iran, Israel, Jordània, Kuwait, Líban, Oma, Palestina, Síria i Iemen.

Gràfic 5. Exportacions de material de defensa a països de l'Orient Mitjà 2004-2013

Font: Subdirecció General de Comerç Exterior de Material de Defensa y Doble Uso.
Elaboració: Centre Delàs.

Registre d'armes convencionals de la ONU

En el registre d'armes convencionals de Nacions Unides, el govern espanyol ha informat que ha exportat un vaixell de guerra a Austràlia valorat en 574 milions €; aquest fet fa qüestionable la categorització d'armes a declarar en el registre i la utilitat del mateix.

Denegacions

El 2013, la JIMDUU va tramitar 1.262 llicències d'exportació de material de defensa, de les quals en foren autoritzades 1.097 i hi va haver 9 denegacions, és a dir que es va denegar la ínfima xifra de 0,8%, cosa que s'ha d'interpretar com una falta de voluntat política en l'aplicació de la Llei 53/2007 sobre el control de comerç exterior de material de defensa i doble ús i els criteris que estableixen la Posició Comuna 2008/944/PESC.

Atenent a les conclusions adoptades pel Consell de la Unió Europea en la seva reunió del 21 d'agost de 2013, la JIMDDU va procedir a revisar les llicències d'autorització de material de defensa a Egipte, amb la finalitat de suspendre aquelles exportacions de qualsevol equipament que pogués ser utilitzat en la repressió interna del país, eminentment material antiavalots i armes de caça.

De les 9 denegacions, 2 corresponen a l'exportació de vehicles aeris no tripulats, juntament amb la seva estació de control i dispositius de llançament, i espoletes per a **Taiwan** en l'aplicació del criteri de Posició Comuna 4 (manteniment de la pau, la seguretat i l'estabilitat regional) i 7 (existència de risc de que la tecnologia o l'equip militar es desviïn dintre del país comprador o es reexportin en condicions no desitjades). Les altres 7 denegacions de llicències d'exportació s'han aplicat a **Egipte** i consistien en la petició d'exportar 7 pistoles i es van aplicar els criteris 2 (respecte als drets humans al país de destí final) i 3 (situació interna del país del destí final, en termes de l'existència de tensions o conflictes armats); tot i aquestes denegacions entre agost i setembre de 2013 es va permetre l'exportació de quasi 5.700 € en pistoles, rifles, etc.

Resulta lamentable el poc rigor de la JIMDDU en l'aplicació de la legislació: deneguen l'exportació de 7 pistoles a Egipte, però en canvi autoritzen l'exportació d'armes diverses, bombes, coets, torpedes o míssils pel valor de 198 milions d'euros.³

El 2013, la JIMDUU va tramitar 1.262 llicències d'exportació de material de defensa, de les quals en va autoritzar 1.097 i hi va haver 9 denegacions, és a dir el 0,8% cosa que s'ha d'interpretar com una falta de voluntat política en l'aplicació de la Llei 53/2007 sobre el control de comerç d'armes

3. Aquest valor correspon a les exportacions realitzades a les categories 1,2,3 i 4 de material de defensa de l'annex I.

En el període 2002-2012 Espanya no ha realitzat cap consulta als Països de la Unió Europea sobre les operacions d'exportació d'armament

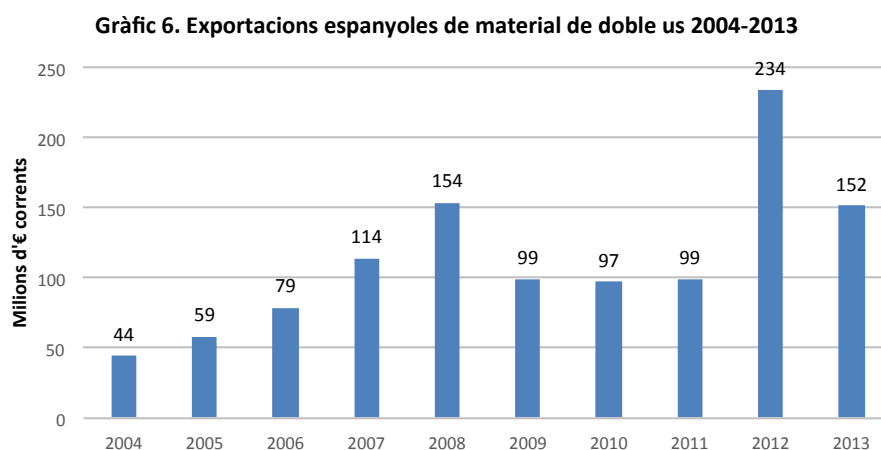
Les exportacions realitzades de material de doble ús el 2013 han ascendit a 152 milions €, un any més amb Xina i Iran com a principals destinataris

De 547 llicències d'exportació en material de doble ús que es van autoritzar el 2013 tant sols se'n va denegar una (el 0.2%)

Finalment mencionar que en el període 2002-2012 Espanya no ha realitzat cap consulta als països de la Unió Europea sobre les operacions d'exportació de armament que pretenia autoritzar.⁴

2.2 Exportacions espanyoles de material de doble ús.

Les exportacions realitzades de material de doble ús el 2013 han augmentat a 152 milions €, la qual cosa representa una disminució del 35% respecte l'any anterior (veure taula 6 de l'annex).

Font: Subdirecció General de Comerç Exterior de Material de Defensa i Doble Ús.
Elaboració: Centre Delàs

Els principals destinataris el 2013 han estat Xina (30,6 milions €), Iran (21,5 milions €), Emirats Àrabs Units (13,2 milions €), Suïssa (11,3 milions €), Rússia (9,4 milions €) i Bielorússia (8,1 milions €). Les exportacions a aquests sis països representen el 62% del total d'exportacions de material de doble ús. Les exportacions a Iran (sotmeses a embargaments per part de Nacions Unides i la Unió Europea), han consistit en tubs d'acer i vàlvules, amb recanvis, per a l'industria del petroli i el gas; les exportacions a Xina han consistit en equips d'inspecció per a centrals nuclears, màquines per l'industria aeronàutica, sistemes de control numèric per a màquines d'automoció, aeronàutiques i navals, etc.

Respecte als productes exportats el 2013, el primer lloc del rànquing l'ocupen els productes de la categoria 2 (tractament de materials) amb 91 milions €; seguits per la categoria 1 (materials, substàncies químiques, "microorganismes" i "toxines") amb 27 milions €; la categoria 0 (materials, instal·lacions i equips nuclears) amb 15 milions € i la categoria 3 (electrònica) amb 10 milions €.

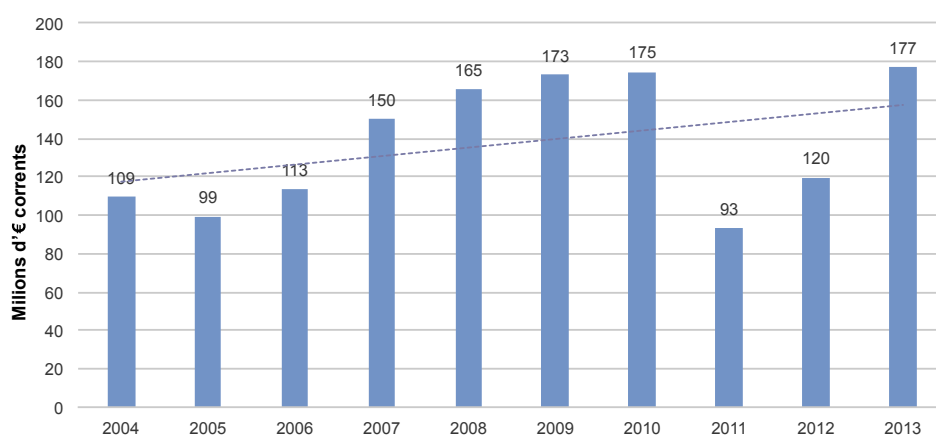
El 2013 es van autoritzar 547 llicències d'exportació, i se'n va denegar una, per tant es va denegar un 0,2%. La **denegació** fou a **Sudan** en concepte de substàncies químiques i fou denegada per no oferir les suficients garanties el destinatari i l'usuari final.

4. Font: Consell de la Unió Europea (2014) The Fifteenth Annual Report according to Article 8(2) of Council Common Position 2008/944/CFSP defining common rules governing control of exports of military technology and equipment, pp. 504.

2.3 Exportacions espanyoles d'armes curtes i lleugeres.

Respecte les exportacions d'armes curtes i lleugeres, disposem de dues fonts d'informació, la proporcionada pel MEC i la recollida en la base de dades de duanes ESTACOM. Segons la classificació de productes de material de defensa⁵ que es detallen en l'informe del MEC, la categoria 1 (armes de foc de calibre 12,7 mm i inferiors), la categoria 2 (armes de calibre superior a 12,7 mm), la categoria 3 (municions i components) i la categoria 4 (bombes, coets, torpedes, míssils) poden ser considerades com exportacions d'armes curtes i lleugeres, tot i sabent que no tot aquest material pot ser considerat lleuger o arma curta, però donat l'impossibilitat de segregació és considerat com a tal. En aquest cas, les exportacions de 2013 segons el MEC, ascendeixen a 198 milions €. Si tenim en compte la base de dades de duanes ESTACOM i en concret les exportacions realitzades sota el codi aranzelari TARIC 93,⁶ les exportacions d'armes curtes i lleugeres van ascendir a 177 milions €.

Gràfic 7. Exportacions espanyoles d'armes curtes i lleugeres 2004-2013

Segons el codi aranzelari TARIC 93, el 2013 es van exportar 177 milions € en armes curtes i lleugeres

Font: Base de dades ESTACOM de l'Institut de Comerç Exterior. Valors corresponents al codi aranzelari 93. Elaboració: Centre Delàs

El rànquing dels 10 primers països receptors d'armes curtes i lleugeres, en el decenni, i segons la base de dades ESTACOM, està format per Estat Units, Regne Unit, França, Alemanya, Itàlia, Portugal, Dinamarca, Bèlgica, Turquia i Ghana. Entre els 10 han rebut el 66% del total d'armes.

L'informe del MEC no destina un apartat específic a aquesta classe d'exportacions; però per altra part les ONG són molt sensibles a aquestes, ja que són les armes curtes les que major nombre de víctimes generen. Fruit de la pressió que han exercit les ONG, els informes dels últims quatre anys han destinat un apartat a informar sobre les exportacions realitzades de material policial, antiavalots, i d'armes de caça i tir esportiu, armes que per les seves característiques tècniques no són d'ús militar.

Respecte al **material policial i de seguretat (antiavalots)**, el 2013 es van autoritzar exportacions pel valor de 33,3 milions € i es va arribar a exportar material pel valor de 4,7 milions €. Si considerem les exportacions dels últims sis anys, els principals destins han estat Angola, Perú, Veneçuela, Tunísia i Bolívia. De l'informe del MEC 2013, destaquem que es van autoritzar exportacions de material antiavalots a Perú amb un valor de 18 milions €, a Líbia per 7 milions €, Tunísia per valor de 5 milions € i Veneçuela per 3 milions. S'ha de tenir en consideració

Fruit de la pressió que han exercit les ONG, els informes dels quatre últims anys han destinat un apartat a informar de les exportacions realitzades de material policial, antdisturbis, i d'armes de caça i tir esportiu

5. Les armes incloses baix el concepte de material de defensa s'agrupen en categories, el contingut de cada categoria es pot consultar a l'Annex II d'aquest document.

6. Les armes incloses a cada epígraf del codi 93 poden consultar-se a l'Annex II del document..

El Govern va autoritzar 345 llicències d'exportació d'armes de caça i tir esportiu i en va denegar 9 (7 a Guinea Bissau i 2 a la República Centreafricana)

l'elevat nivell de conflictivitat i protesta social en tots aquets països. En definitiva, les protestes socials d'aquests països seran reprimides amb material de fabricació espanyola.

Respecte a les exportacions d'armes de caça i tir esportiu (escopetes, cartutxos i peces de repòs), el Govern va autoritzar 345 llicències d'exportacions i **va denegar** solament **9 llicències**. Set de les llicències d'exportació eren cartutxos i tenien com a destí **Guinea Bissau**. La raó de la denegació fou la situació d'instabilitat que té el país i el risc de l'ús indegut, ja que els destinataris eren empreses privades. Les altres dues denegacions eren de material de beines amb pistons i pólvora destinades a la **República Centreafricana**, i la raó de la denegació fou la situació d'instabilitat en que es troba el país i el risc de desviar a un ús indegut, ja que el destinatari era una empresa fabricant de cartutxos. Al llarg del 2013 es van autoritzar llicències d'exportacions amb un valor de 107,9 milions € i el valor de les exportacions finalment realitzades va ascendir a 50,9 milions €, un 47% de l'autoritzat i un 47% superior a l'any anterior. Els principals destins han estat Estats Units amb 19,6 milions €, seguit de Guinea Bissau amb 2,4 milions €, Perú amb 2,2 milions € i Ghana amb 2,1 milions €. El MEC afirma que el 69% d'aquestes exportacions està constituït per cartutxos de caça, corresponent un 13% a beines, un 12% a pólvora, 5% a escopetes i un 1% a perdigons.

En el registre d'armes curtes i lleugeres de Nacions Unides el govern espanyol ha declarat l'exportació de 7 revòlvers i pistoles automàtiques a Aràbia Saudita, 200 llançadors de míssils antitancs i sistemes de coets a Oman, un morter a Bahrain i 57 morters a Bèlgica.

Accions contra la proliferació d'armes curtes i lleugeres

El govern espanyol vol ser un contribuent significatiu en la lluita contra el comerç il·lícit, la proliferació i l'acumulació d'armes curtes i lleugeres i de les seves municions. En aquest sentit el Govern declara contribucions a organismes internacionals i regionals, en concret de 15.000 € al Centre Regional de les Nacions Unides per la Pau, el Desarmament i el Desenvolupament a Amèrica Llatina i el Carib (UN-LiREC).

3. EXPORTACIONS IL·LÍCITES. LA TENSÍO ENTRE EL FOMENT DE LES EXPORTACIONS D'ARMAMENT I L'APLICACIÓ DE LA LLEI

3.1 Exportacions espanyoles que poden ser considerades il·lícites: El cas d'Orient Mitjà i els Països del Golf

Com dèiem anteriorment, entre les funcions de la JIMDDU hi ha la de controlar el comerç d'armes en funció de l'aplicació dels criteris establerts en l'Art. 8 de la Llei espanyola 53/2007 *Llei de Comerç Exterior de Material de Defensa i Doble Ús*⁷ i en la Posició Comuna europea 944/2008; no obstant, sembla que sota les demandes de l'indústria i el Ministeri de Defensa, aquesta tasca resulta cada cop més complicada. En aquest apartat es pretén emfatitzar en aquelles exportacions que per les característiques dels seus destinataris, podrien vulnerar el marc legislatiu vigent, insistim, tant espanyol com europeu i, aviat, internacional. Aquests criteris, com es pot observar a la taula 1, fan referència a la situació del país destinatari dels productes exportats, si estan sotmesos a algun embargament d'armes per algun dels organismes internacionals competents i dels quals Espanya en forma part, si la població del país destinatari (o aquella sota el seu poder *de facto*) sofreix violacions greus dels drets humans, o si no es respecta el dret internacional humanitari, entre d'altres qüestions.

Com en anys anteriors, s'han continuat realitzant exportacions d'armament a països en conflicte armat o amb greus violacions dels drets humans

7. L'Art. 8.c) de la Llei 53/2007, de 28 de desembre, sobre el control del comerç exterior de material de defensa i doble ús, recull els 8 criteris de la Posició Comuna.

Taula 1. Els vuit criteris de la Posició Comuna 2008/944/PESC

Criteri 1. Respecte als compromisos i obligacions internacionals dels Estats membres, en particular les sancions adoptades pel Consell de Seguretat de Nacions Unides o la Unió Europea, els acords de no proliferació i sobre altres temes, així com altres obligacions internacionals (com l'embargament d'armes).

Criteri 2. Respecte als drets humans en el país de destí final i respecte al Dret Internacional Humanitari per part del país.

Criteri 3. Situació interna del país de destí final, en relació amb l'existència de tensions o conflictes armats.

Criteri 4. Preservació de la pau, la seguretat i l'estabilitat regional.

Criteri 5. Seguretat nacional dels estats membres i dels territoris els quals les seves relacions exteriors són responsabilitat d'un Estat membre, així com dels països amics i aliats.

Criteri 6. Comportament del país comprador davant la comunitat internacional, en especial en referència a la seva actitud davant el terrorisme, la naturalesa de les seves aliances i el respecte del dret internacional.

Criteri 7. Existència del risc de que la tecnologia o l'equip militar es desviïn dins del país comprador o es reexportin en condicions no desitjades.

Criteri 8. Compatibilitat de les exportacions de tecnologia o equips militars amb la capacitat econòmica i tècnica del país receptor, tenint en compte la convivència, de que els Estats satisfan les seves necessitats legítimes de seguretat i defensa amb el mínim desviament de recursos humans i econòmics per a armament.

Des d'una lectura objectiva de cada un d'aquests criteris de denegació d'exportacions, observem que hi ha un conjunt de països de destí en els que, segons el nostre criteri, s'estarien vulnerant clarament tant la llei espanyola sobre el comerç de materials de defensa com la Posició Comuna europea; ja que, com en anys anteriors, s'han continuat realitzant exportacions d'armament a països en conflicte armat o amb greus violacions dels drets humans i/o del Decret Internacional Humanitari; així com exportacions que podrien posar en perill l'estabilitat regional o agreujar la situació interna d'alguns dels països de destí.⁸

A continuació es desenvolupen alguns dels principals destins detallant: el material exportat, una breu descripció dels motius de preocupació i una recomanació sobre quins criteris serien aplicables per a la possible denegació de tals exportacions segons les obligacions i recomanacions recollides en la legislació aplicable. La selecció d'aquests països s'ha realitzat en base als primers vint destins d'exportacions realitzades en material de defensa, el valor econòmic, la seva situació interna i el respecte pel dret internacionals dels drets humans.

A continuació citem els casos més preocupants que són, sens dubte, la regió d'Orient Mitjà, i els països del Golf en particular, pel seu valor econòmic ja que han rebut material de defensa per valor de 1.378 milions €, el qual representa el 35% del total de les exportacions de material de defensa. Aquestes exportacions són il·lícites i il·legals, segons la pròpia legislació espanyola i europea sobre comerç d'armes degut a la situació d'instabilitat existent en la regió d'Orient Mitjà, i en concret per l'influència regional de països com Aràbia Saudita i Emirats Àrabs Units en tant que proporcionen suport a una part del conflicte a Síria (grups insurgents).

Segons la pròpia legislació espanyola i europea les exportacions a Orient Mitjà són il·lícites i il·legals degut principalment a la situació d'instabilitat i conflicte existent en la regió

8. Per a realitzar la següent selecció de països s'han consultat els següents documents de referència: Informe anual 2013 d'Amnistia Internacional i *World Report 2013* de *Human Rights Watch* per a l'anàlisi sobre drets humans; *SIPRI Yearbook 2013* en relació a la situació de conflicte armat i embargaments militars; Informe sobre Desenvolupament Humà 2013 (PNUD) per establir el nivell de desenvolupament humà segons l'IDH.

Les exportacions a Egipte són un singular exemple de la tensió entre els interessos comercials i polítics i el compliment de la legislació vigent per al control del comerç d'armes

Aràbia Saudita – Les exportacions realitzades a Aràbia Saudita van sumar 406,4 milions € amb dos avions d'abastiment en vol, recanvis per a aeronaus, revòlvers i municions d'artilleria. Aquestes exportacions són especialment crítiques per dues raons, pel valor econòmic que representen i per violar la legislació espanyola i europea. En concret vulneren els criteris: 2 per greus violacions de drets humans en el país de destí (incloses tortures, discriminacions o ús excessiu de la força per part de les forces de seguretat), 4 per suposar una amenaça per la pau, la seguretat i l'estabilitat regionals; i 7 per l'existència del risc de que l'armament exportat sigui utilitzat o torni a ser exportat en condicions no desitjades.

És preocupant la possible reactivació de la venda de 250 tancs *Leopard*, valorats en 3.000 milions €, després de la gira del Rei Juan Carles I per la regió, en companyia del Ministre de Defensa, degut a l'augment de la inestabilitat en la regió i el rol de potencia regional del país. En aquest sentit, s'han d'aplicar les recomanacions de la Guia de l'Usuari de la PESC/944/2008 i denegar o bloquejar dites exportacions tal i com ha fet Alemanya fent referència a la situació dels drets humans en el país de destí i la situació regional d'inestabilitat.⁹

Egipte – 126,6 milions € en 5 avions de transport; parts, components i recanvis per a diferents tipus de vehicles; components elèctrics; i pistoles destinades a particulars per valor de 37.343 €. Respecte aquestes últimes, el propi informe senyala que "les pistoles foren exportades amb anterioritat a la suspensió de les llicències," fet que sota el nostre judici no eximeix de responsabilitat la JIMDUU a l'hora de valorar el risc existent de desviament a un ús indegut en el país de destí final. Això contrasta amb l'opinió dels països de la UE que van aprovar un embargament a l'agost per suspendre les llicències d'exportacions de qualsevol material que pogués ser usat per repressió interna. A aquest embargament es van acollir només per a la suspensió de llicències d'exportacions en recanvis per a metralladores, material antiavalots, pistoles per a particulars, escopetes i cartutxos de caça. També es van denegar 7 llicències d'exportació per a pistoles (no indica la quantitat ni el seu valor econòmic) sota l'aplicació dels criteris 2 (situació dels drets humans) i 3 (situació interna del país de destí, existència de tensions o conflictes armats) de la PESC/944/2008. No obstant, no deixa de ser preocupant que s'apliqui l'embargament només a material lleuger exportat a empreses o armeries, però no al material exportat a les forces armades egípcies, les quals van rebre per exemple una donació de cartutxos lacrimògens. Davant aquesta situació d'inestabilitat interna que suposa el retorn dels militars al poder i la il·legalització dels Germans Musulmans, s'hauria d'aplicar el caràcter preventiu de la llei espanyola, més enllà dels embargaments acordats a nivell internacional.

Emirats Àrabs Units – S'exporten 717 milions € en 3 avions d'abastiment en vol i bombes per a aeronaus a un país amb violacions dels drets humans i on es continua aplicant la pena de mort (criteri 2). No obstant, aquestes exportacions resulten especialment preocupants per la participació d'aquest país en els conflictes armats de la regió (criteri 4 de la posició comuna), per exemple, a través del suport a determinats grups insurgents en la guerra de Síria.

9. Font: infodefensa.com, disponible a: <http://www.infodefensa.com/es/2014/04/15/noticia-aumentan-opciones-espanolas-vender-tanques-leopard-arabia.html>

Espanya va augmentar el 2013 un 87% les exportacions de material de defensa a Israel respecte l'any anterior, i va doblar el màxim assolit durant l'última dècada

Oman – Es van exportar 98,04 milions € en armes de foc de calibre superior o igual a 20 mm (0,52 milions € per la categoria 2); més de 1,1 milions € en municions i components (categoria 3); més de 2,3 milions € en bombes, torpedes, coets, míssils..., i 94 milions € en aeronaus (categoria 10); el 100% amb destí a les forces armades. En material de doble ús, es va exportar 1 milió € per la categoria 2 de doble ús (tractament de materials), amb destinació a empreses privades. Aquestes exportacions podrien contravenir el criteri 2 de la posició comuna sobre la situació dels drets humans, així com el criteri 4 sobre la pau, la seguretat i l'estabilitat regional.

Bahrain – 24,13 milions € foren exportats en armes de foc i municions, dispositius i components de material de defensa amb destí a les forces armades. Aquestes exportacions podrien contravenir el criteri 2 sobre la situació dels drets humans en el país de destí ja que, segons l'informe anual d'Amnistia Internacional, les forces de seguretat van continuar fent ús excessiu de la força en diversos casos resultants en morts, així com es va denunciar presumptes tortures i mals tractes a detinguts.

Israel – Es van exportar 4,9 milions € en quatre categories de material de defensa (1- Armes de foc de calibre inferior a 20mm, 4- Bombes, torpedes, coets i míssils, 5- sistemes de direcció de tir, i 6- Vehícles terrenys), dels quals més de 3,6 milions d'euros van correspondre a la categoria 4. Del material de defensa exportat, l'1,3 % fou amb destinació per a l'empresa privada i la resta (98,7%) a les forces armades. A més a més, es van exportar 2,2 milions € en materials de doble ús (categories 1,2,3,4,5,6 i 9, els quals comprenen materials, substàncies químiques i toxines, tractaments de materials, electrònica, ordenadors, telecomunicacions i "seguretat de la informació", sensors i làsers, i sistemes de propulsió, vehícles especials i equips relacionals), havent autoritzat un total de 9,8 milions €. Aquestes quantitats van estar repartides entre empresa privada (89,9%), empresa pública (2,8%) i forces armades (7,3%); però, com en la resta d'exportacions, falta informació sobre quines quantitats i categories es van exportar a cada tipus d'usuari final. Per últim, es van exportar 0,8 milions € en altres materials (caça i tir esportiu) a empreses privades, havent autoritzat més de 450 mil €. Amb aquestes xifres Espanya va augmentar en un 87% les exportacions de material de defensa a Israel respecte l'any anterior, i va doblar el màxim assolit durant l'última dècada (en 2008 es van exportar 2,36 milions €). Dites exportacions contradiuen el que disposa la posició comuna i els criteris 2,3,4 i 6.

Altes casos preocupants i criticables segons l'Art. 8 de la llei espanyola sobre comerç d'armes i la Posició Comuna europea 944/2008 són les exportacions als **Estats Units** (84,6 milions € en parts d'armament, combustible militar i munició) al menys en aplicació del criteri 7; **Colòmbia** (59,7 milions € en dos avions de transport, munició d'artilleria i bombes per a aeronaus) pels criteris 2 i 3; **Ghana** (3,8 milions € en recanvis d'aeronaus, plaques de protecció balística i equips de visió) segons els criteris 4 i 7; **Afganistan** (2,3 milions € en sistemes de vigilància de recintes per a les forces armades afganes).

Països sotmesos a embargaments

Per últim, en relació als **països sotmesos a embargaments** per les Nacions Unides, la Unió Europea o la OSCE, l'embargament s'aplica a material de defensa i doble ús, quedant fora d'aquest les armes de caça i tir esportiu, segons el MEC. Això fa difícil dur a terme un seguiment adequat sobre els incompliments d'aquests, sobretot quan la informació disponible és parcial i insuficient.

El Secretari d'Estat de Defensa s'ha convertit en l'òrgan superior encarregat de dirigir la política de foment de les exportacions d'armament

3.2 El context que explica aquestes xifres: la política de foment de les exportacions d'armament

Aquestes elevades xifres responen, en gran mesura, a la política de foment de les exportacions d'armament que ha estat executant des de fa anys el govern espanyol. La política de foment de les exportacions es basa en tres elements:

1) Complexa organització administrativa dirigida pel Ministeri de Defensa; 2) Secretisme de les actuacions de l'òrgan administratiu encarregat de valorar les sol·licituds d'exportació; i 3) Interpretació poc rigorosa de la legislació sobre aquesta matèria.

Dintre del Ministeri de Defensa, el Secretari d'Estat de Defensa s'ha convertit en l'òrgan superior encarregat de dirigir la política de foment de les exportacions d'armament (veure taula 2). Entre les seves funcions destaca la negociació dels anomenats "contractes de Govern a Govern", a través dels quals el govern d'Espanya es compromet a subministrar armament a un determinat país.

Taula 2. L'organització administrativa al servei de la política de foment de les exportacions d'armament

Secretari d'Estat de Defensa	<ul style="list-style-type: none">• Negocia els contractes de Govern a Govern• Presideix el ISDEFE• És el superior jeràrquic del Director General d'Armament i Material, de qui depèn OFICAEX
OFICAEX (Oficina de Suport Exterior)	<ul style="list-style-type: none">• Unitat administrativa del Ministeri de Defensa• Planifica i coordina el recolzament a la indústria de defensa• Promou la indústria espanyola de defensa en els mercats exteriors
Agregadurries de defensa	<ul style="list-style-type: none">• Són part de les ambaixades espanyoles• Actuen a 82 països
ISDEFE	<ul style="list-style-type: none">• Empresa pública• Recolza la internacionalització de la indústria de defensa
DEFEX	<ul style="list-style-type: none">• Empresa pública• Facilita les exportacions d'armes

Font: Centre Delàs

La política de foment de les exportacions es realitza a través de diferents activitats: la recerca de mercats i el suport a la presència exterior de la indústria militar, la firma de protocols de cooperació amb altres Estats, l'establiment de contractes i la negociació de contractes, la representació dels interessos de la indústria de defensa en diferents fòrums...

Tot i la importància d'aquesta política, el Secretari d'Estat de Defensa no està sotmès a cap tipus de control parlamentari. Qui compareix davant el Congrés dels Diputats per a informar de les exportacions de material de defensa és el Secretari d'Estat de Comerç, del Ministeri d'Economia i Competitivitat. D'aquesta forma es manté al marge dels controls democràtics la política de foment de les exportacions d'armes i s'oculta la seva importància a l'opinió pública.

El segon mecanisme per afavorir les exportacions d'armament és **l'opacitat i el secretisme**. Tots els anys el Ministre d'Economia elabora un informe estadístic sobre les exportacions d'armament. Tot i que se solen produir petites millores en la informació subministrada, es segueix mantenint una política d'opacitat, ja que no es senyala el tipus concret d'armament que s'exporta, sinó que les dades s'agrupen en categories genèriques (per exemple, una d'aquestes categories genèriques correspon a "bombes, torpedes, coets, míssils"). Tampoc s'informa sobre els contractes de Govern a Govern que ha negociat el Ministeri de Defensa.

A més des de 1987, el Consell de Ministres va classificar com secretes les actes de la JIMDDU (la Junta Interministerial Reguladora del Comerç Exterior de Material

El segon mecanisme per afavorir les exportacions d'armament és l'opacitat i el secretisme

de Defensa i Doble Ús), l'òrgan administratiu que decideix l'atorgament de les autoritzacions d'exportació. Aquest acord té com a únic objectiu afavorir les exportacions d'armament i impedir que l'opinió pública pugui saber quin tipus d'armament concret s'està exportant. A la pràctica, està funcionant com un mur jurídic que ha suposat la desestimació d'un parell de demandes ciutadanes entre els tribunals exigint transparència en el comerç d'armes (una presentada per Justícia i Pau el 2009 i una altra interposada el 2010 per diverses associacions de solidaritat amb el poble sahrauí entre les que es troba l'Observatori Aragonés per al Sàhara Occidental).

El tercer element de la política de foment de les exportacions d'armament és la **interpretació molt poc rigorosa de la legislació sobre el control del comerç d'armes**: la Llei 53/2007 i la Posició Comuna de la Unió Europea 2008/944/PESC. Segons aquesta normativa, en decidir sobre les autoritzacions d'exportació d'armament ha de tenir-se en compte: el respecte dels drets humans en el país de destí; la seva situació interna; el manteniment de la pau, la seguretat i l'estabilitat regional; l'existència de riscos de desviament d'armament a un tercer país; o el nivell de desenvolupament del país comprador. No obstant, com mostrem a continuació, la JIMDDU està prioritant l'exportació d'armament davant la protecció dels drets humans i la prevenció dels conflictes.

3.2.1 El desenvolupament reglamentari dels contractes de govern a govern

La regulació legal dels coneguts com a «contractes de Govern a Govern» ha estat completada mitjançant el Real Decret 33/2014, del 24 de gener, que desenvolupa el Títol II de la Llei 12/2012, de 26 de desembre, amb mesures urgents de liberalització del comerç i de determinats serveis (publicat al BOE 29 de gener de 2014).

El Real Decret 33/2014 atribueix la negociació dels contractes al Secretari d'Estat de Defensa, però els contractes els ha de signar el ministre o la persona a qui ho delegui.

També determina el contingut dels contractes de Govern a Govern, i sempre s'ha d'incloure 1) l'objectiu, és a dir, les prestacions que es demanen al Ministeri de Defensa; 2) el fòrum judicial o arbitral competent on es resoldran les diferències; 3) el règim jurídic al qual es sotmet el contracte; i 4) el finançament, les garanties i el calendari de pagament. S'assenyalen qüestions que poden ser pactades en el contracte, entre elles la creació de diferents instruments: Comissió de Seguiment, Programa d'Armament i Material; Oficina de Programa; i Oficina de Suport al subministrat al país client. Finalment, s'hi pot incloure que el govern d'Espanya es reserva la facultat de resoldre total o parcialment el contracte per motius d'interès públic, que pot arribar a ser una indemnització a favor de l'empresa espanyola fabricant de l'armament.

També s'estableix com s'utilitzaran els comptes bancaris que serveixin per pagar el contracte. I s'atribueix el control de la gestió econòmica i financera a la Intervenció General de la Defensa.

Amb aquesta regulació, el Secretari d'Estat de Defensa es converteix en l'òrgan superior encarregat de la política de foment de les exportacions d'armament: negocia els contractes de Govern a Govern, presideix l'empresa pública ISDEFE i és el superior jeràrquic de la Direcció General d'Armament i Material, de la qual depèn la Oficina de Suport Exterior.

El Real Decret 33/2014, va entrar en vigor el 30 de gener de 2014. L'entrada en vigor del Real Decret Llei 19/2012, que estableix la regulació d'aquest tipus de contractes es va produir el 27 de maig de 2012. El Ministeri de Defensa podria haver establert contractes de Govern a Govern per subministrar armament des d'aquesta data.

3.2.2 Les prohibicions a l'exportació d'armament acordades pel Govern no són indemnitzables: el cas de les bombes de dispersió de Instalaza

El juliol de 2008, el govern espanyol va decidir establir una moratòria unilateral sobre les bombes de dispersió, que prohibia l'exportació d'aquest tipus d'armament. La decisió es va adoptar abans de que entrés en vigor la Convenció sobre Municions de Dispersió, que prohibeix la utilització, la producció i la comercialització de bombes de dispersió. La Convenció va entrar en vigor l'1 d'agost de 2010.

L'empresa Instalaza S.A. va reclamar indemnització per responsabilitat patrimonial perquè considerava que tant la moratòria com la signatura de la Convenció de Dublín per l'Estat espanyol li havien produït danys per valor, com a mínim, de 54 milions d'euros.¹⁰ Instalaza fabricava la bomba de dispersió "MAT120"¹¹

El Govern va creure que no s'havia d'indemnitzar i Instalaza va posar un recurs contenciós-administratiu als tribunals. L'Audiència Nacional, en la sentència de 28 d'octubre de 2013 (recurs 460/2011), va desestimar-lo i el Govern no haurà de pagar cap indemnització a Instalaza.

El nucli de l'argumentació de la sentència és que no hi ha indemnització perquè existeix el deure de suportar el dany (en realitat, l'Audiència Nacional adopta l'argumentació del Govern). Tot això és fa dins del marc de l'adopció d'un tractat internacional. També és una mesura general encara que sembla que només afecta a dues empreses espanyoles, i és també una mesura a preveure.

D'altra banda, la sentència recull l'argument de l'Advocat de l'Estat que senyala que s'ha realitzat una compensació per dany extraprocesalment. La sentència recull que "des del Ministeri de Defensa s'ha seguit impulsant contractes de subministrament de municions convencionals i de desmantellament de municions de dispersió amb INSTALAZA, que ha suposat una facturació no prevista". Sembla, doncs, que s'hauria afavorit una mica a Instalaza en les compres d'armament per part del Ministeri de Defensa. Un exemple recent n'és la venda a l'exèrcit de terra del llançagranades lleuger Alcotán per un valor de 4 milions d'euros.¹²

3.2.3 Les transferències d'armament també s'utilitzen com un instrument de política internacional

L'1 de setembre del 2014, Espanya va donar 300 cascs i 500 armlles antifrags a les Forces Armades d'Ucraïna. L'entrega es va realitzar a l'aeroport de Borispol a Kiev, on es va desplaçar un avió C-295 (T-21) de l'Exèrcit de l'Aire espanyol. La donació es va realitzar en el marc de les mesures de suport a Ucraïna promogudes per la OTAN.¹³

Les donacions de material de defensa cal que comptin amb l'acord del Consell de Ministres i amb l'autorització de la JIMDDU, tal com estableix el Reial Decret 1638/1999, del 22 d'octubre, que regula l'alienació de bens mobles i productes de defensa al Ministeri de Defensa. El govern espanyol no ha ofert informació sobre el compliment d'aquests requisits.

Aquest tipus de transferències d'armament, realitzades a títol gratuït o a un preu simbòlic (sol ser d'un euro) posen de manifest que el comerç d'armes també es

10. La indemnització demanada per Instalaza s'estableix segons tres escenaris. Segons l'escenari mínim els danys serien de 54.776.980,48 euros; segons l'escenari raonable, de 59.905.880,48; i de 84.166.380,48 euros segons l'escenari màxim.

11. Vegeu Eduardo Melero Alonso: "Bombas de racimo españolas en Libia", Mientrastanto.e, num 92 juny 2011.

12. "Instalaza subministrará material del llença granades Alcotán per 4 milions", Infodefensa.com, 13 de Gener de 2014.

13. Nota de premsa del Ministeri de Defensa espanyol, d'1 de setembre del 2014.

pot utilitzar com un instrument de política internacional. En aquest cas es tracta d'intervenir de forma indirecta en el conflicte entre Ucraïna i Rússia, afavorint a una de les parts.

S'atorga així prioritats a la política internacional en comptes de la resolució de conflictes. Convé recordar que la Posició Comuna de la Unió Europea 2008/944/PESC sobre control de les exportacions de tecnologia i equipaments militars estableix que en l'autorització de l'exportació d'armament, cal tenir en compte la situació interna del país de destinació final en relació a l'existència de tensions o conflictes armats. Concretament, segons el criteri 3 de la Posició Comuna: "els Estats membres denegaran les llicències d'exportació de tecnologia o equipaments militars que provoquin o prolonguin conflictes armats o que agreugin les tensions o els conflictes existents en el país de destinació final". Sembla, per tant, que les autoritats espanyoles estan interpretant aquest criteri de forma molt poc rigorosa.

4. CONCLUSIONS I RECOMANACIONS

Espanya ocupa una posició destacada en el rànquing mundial de països exportadors d'armes. La política del govern espanyol es basa en l'opacitat, el secretisme i l'absència de mecanismes de control polític i jurídic. Això fa que ni el Congrés ni la societat civil puguin exercir el dret constitucional de control i supervisió de les actuacions del Govern en aquesta matèria; per això podem afirmar que l'actuació del Govern comporta una devaluació i una minva en la qualitat del sistema democràtic.

Donades les característiques del producte del qual estem parlant, exportar armes, les decisions que es prenen per autoritzar dites exportacions comporten la necessitat de destacar i recordar el mal que les mateixes ocasionaran en el respecte a la vida i en el sofriment de les persones víctimes de l'ús de les mateixes i en la vulneració dels Drets Humans que ocasionen a milions de persones.

Continuen existint incoherències significatives en la forma en que s'apliquen els criteris de denegació en aplicació de la Posició Comuna 2008/944/PESC de la Unió Europea, criteris recollits també a la Llei 53/2007 sobre el control del comerç exterior en matèria de defensa i doble ús. Continua existint una interpretació molt laxa de la normativa, fet que posa de manifest la rellevància dels interessos econòmics i comercials a l'hora d'autoritzar les exportacions d'armes per sobre dels Drets Humans.

A continuació, intentant posar èmfasi en el caràcter preventiu de la llei, s'inclouen tres recomanacions sobre les quals s'ha de millorar la transparència:

1. La política de foment de les exportacions d'armament. Les estadístiques oficials haurien de recollir informació sobre les principals actuacions dutes a terme pel Ministeri de Defensa, i el Secretari d'Estat de Defensa hauria de comparèixer en el Congrés dels Diputats de forma conjunta amb el Secretari d'Estat de Comerç per informar sobre les exportacions d'armes.
2. Aportar informació sobre el nombre de contractes Govern a Govern que s'han realitzat, detallant els països amb els que s'han acordat i sobre quin tipus de material és el seu objecte.
3. Aportar informació sobre els arguments que utilitza la JIMDDU per atorgar autoritzacions d'exportacions d'armament a països en els quals es violen els Drets Humans o que estan immersos en un conflicte intern o regional.

Les transferències d'armament, realitzades a títol gratuït o a un preu simbòlic (sol ser d'un euro) posen de manifest que el comerç d'armes també es pot utilitzar com un instrument de política internacional

La política del govern espanyol es basa en l'opacitat, el secretisme i l'absència de mecanismes de control polític i jurídic

Continuen existint incoherències significants en la forma en que s'apliquen els criteris de denegació en aplicació de la Posició Comuna 2008/944/PESC de la Unió Europea, criteris recollits també a la Llei 53/2007, per això s'han de dur a terme mesures que augmentin la transparència en aquest àmbit

ANNEX I

Taula 1. Exportacions Espanyoles de material de defensa 2004-2013
(en milers d'euros corrents)

Països	2004	2.005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2004-2013
Regne Unit	87.733,90	73.268,51	86.811,06	93.157,32	95.534,57	121.955,09	121.616,59	277.923,24	184.773,74	546.144,69	1.688.918,70
Austràlia	10,42	211,92	9.042,34	1.106,94	1,69	251,43	24.610,34	424.472,25	505.740,97	609.132,64	1.574.580,96
Noruega	547,84	1.228,80	269.901,10	266.367,96	265.691,48	281.288,79	5.146,17	362.963,60	4.777,64	3.577,88	1.461.491,26
Alemanya	63.035,83	65.673,93	81.328,51	82.701,92	169.371,61	160.216,29	106.009,34	113.568,17	129.688,22	167.569,85	1.139.163,67
Veneçuela	1.703,80		3.241,05	4.290,13	111,45		212.000,00	567.357,98	182.364,69	16.673,24	987.742,33
Emirats Àrabs Units	12,29	7,38	38,42	75,90	88,63	88,83		66,15	2.379,60	717.047,17	719.804,35
Itàlia	59.475,00	34.402,03	33.500,01	47.084,24	62.319,52	70.832,53	71.899,80	50.670,32	101.991,64	117.304,17	649.479,25
França	3.625,85	1.447,94	10.489,79	16.881,94	9.602,04	17.618,26	32.258,22	46.265,87	72.004,03	402.333,48	612.527,42
EUA	6.002,09	6.580,44	17.126,55	38.343,10	22.375,96	55.400,73	75.172,93	115.602,25	91.220,62	84.615,81	512.440,48
Aràbia Saudita	23.262,26	1.984,98	5.851,11	1.876,66		5.148,35	5.824,93	14.006,43	21.263,43	406.437,36	485.655,50
Brasil	30,16	1,03	74.051,52	79.913,48	63.446,39	46.961,90	14.867,47	2.922,21	1.175,65	114.523,77	397.893,58
Mèxic	195,36	48,04	5,30	14,00	108,11	43.782,22	132.716,65	109.601,96	84.726,74	1,10	371.199,48
Malàisia	274,45	134,09	62,83	152.939,03		180.525,76	27,35	5.214,44	10.879,26	5.490,81	355.548,01
Grècia	3.047,88	20.262,06	22.833,97	5.266,20	211,45	31.197,26	189,71	16.061,19	152.559,18	97.380,34	349.009,23
Polònia	97.903,74	48.910,20	68,43	32.520,53	1.575,99	1.762,58	1.126,36	1.648,47	81.197,70	61.160,21	327.874,23
Xile	650,32	1.586,26	178.592,76	2.308,35	710,72	3.477,96	24.125,30	62.466,82	20.468,13	19.269,69	313.656,31
Egipte	628,47	136,73	168,30	385,59	1.316,38	4,20	2.539,84	69.834,52	50.323,59	126.653,09	251.990,71
Portugal	4.586,82	228,39	261,48	234,57	4.535,86	105.880,75	43.963,23	41.797,02	28,37	236,11	201.752,60
Colòmbia	961,42	152,00		16.022,45	31.137,53	33.311,96	29.128,89	24.987,27	5.744,10	59.729,07	201.174,67
Marroc	3.637,98	9.229,49	16.824,34	11.133,80	113.900,26	31.118,34	2.512,00	1.529,90	2.854,22		192.740,33
Indonèsia	1.280,53	820,90	2.048,63	3.827,31	3.741,92	5,76	466,66	1.027,10	55.560,29	85.709,62	154.488,72
Algèria		110.578,80			690,16	3.394,21	3.116,63	136,77			117.916,56
República Txeca			108,00	117,33	105,31	5.666,44	105.173,42	988,46	3.383,30	1.491,32	117.033,58

Països	2004	2.005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2004-2013
Oman	7,29	65,18	95,01	1.267,68	47,64	591,65	3.195,20	3.310,39	670,07	98.036,16	107.286,25
Kazakhstan	6,10			1,10		18.930,00			54.052,34	1.479,89	74.469,43
Bahrain			702,30	2.323,49	15.945,28		40,69	6.350,52	21.145,35	24.129,99	70.637,60
Suïssa	3,53	11,08	721,15	518,64	5.128,79	18.261,43	24.605,72	724,78	836,87	13.607,04	64.419,03
Camerun		0,90	0,90				1,00	1,20	674,75	62.457,61	63.136,36
Finlàndia		201,15	1.504,54	36.359,92	4,00	26,37	53,78	24.614,16	3,93	2,20	62.770,05
Ghana						2.293,80		26.958,86	27.080,40	3.784,84	60.117,90
Equador	20.153,88	32.254,71	216,63	54,25	324,28	1.236,08	215,38	345,21	233,63		55.034,04
Índia			1.645,60	261,46	1.919,52	10.635,78	13.741,36	4.990,82	8.968,76	12.053,72	54.217,01
Dinamarca		0,00	1.348,41	7.125,24	7.192,74	8.824,92	17.208,81	4.044,18	3.935,32	1.587,85	51.267,47
Botswana			5.973,56			37.499,26	1.404,42	124,89			45.002,13
Turquia	14,99	1,77	1.426,94	0,63	1.113,19	1.249,85	357,00	66,35	31.628,94	7.501,76	43.361,42
Corea del Sud			48,43		1.147,33	11.560,88	10.591,06	6.823,17	3.839,34	70,04	34.080,24
Àustria	1.312,51	67,18	1.034,20	4.584,03	11.743,24	440,80	3.323,82	1.553,89	3.467,80	1.796,38	29.323,86
Bèlgica	1.879,73	5.787,27	1.700,94	809,60	2.987,09	4.053,47	3.006,67	1.618,13	1.709,66	4.225,11	27.777,66
Jordània	20.250,00		600,00	0,35	860,45	707,28	1.615,34	2.584,94	384,52	608,97	27.611,84
Pakistan			1.037,78	971,07	199,41	760,32	390,05	12.895,91	3.558,72	4.018,03	23.831,28
Tailàndia	1.581,30	80,24	671,41		156,90	526,35	776,59	7.789,17	7.297,40	2.310,16	21.189,52
Romania			767,47	726,59	10.732,23	3,87	1.082,07	3.243,57	3,52	10,33	16.569,65
Irlanda				2.612,50		1.415,00	4.706,47	4.187,00	2.323,70	897,50	16.142,17
Suècia		63,65	27,88	36,37	50,23			30,21	3.780,42	11.802,93	15.791,69
Canadà	661,61	1.214,09	1.098,86	1.131,78	919,99	3.887,02	2.443,85	1.067,22	1.204,68	1.969,88	15.598,98
Singapur	523,99	1.051,09	1.412,33	6.021,92	570,00	682,00	2.338,65	1.868,07	90,04	845,73	15.403,81
Rwanda						15.175,00					15.175,00
Líbia			25,95		3.839,22		11.247,10				15.112,27
Israel	35,26	273,73	441,34	1.515,93	2.358,99	790,64	1.429,04	472,55	637,84	4.884,47	12.839,77
Uruguai			15,00		8.439,32	3.569,99	84,66	40,19	0,60	52,50	12.202,25
Països Baixos	16,37	689,60	861,75	4.660,56	4.676,96	93,43	24,44	1,14	615,54	51,70	11.691,48

Països	2004	2.005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2004-2013
Nova Zelanda			5.972,54		108,75		43,48	1.418,84		3.107,72	10.651,32
Qatar	204,26	184,84	2.267,01	1.187,72	1.958,44	835,65	1.030,48	382,79		52,13	8.103,32
Argentina	10,87	1,80	3,20		1.447,32	25,37	148,12	7,67	2.501,64	20,31	4.166,30
Estònia						320,99	641,46	4,60	2.376,04	5,52	3.348,61
Hongria		0,50	2,43	1,60		103,93	1.228,78	308,08	1.558,88	0,50	3.204,71
Kuwait	3,50				1.155,22				1.703,01		2.861,73
Eslovènia				2.721,05		1,71	7,28	10,25	2,03	1,78	2.744,10
Kenya		162,88				511,00	1.985,91				2.659,79
Afganistan										2.257,73	2.257,73
El Salvador	5,15			124,15	124,15		1.787,14				2.040,59
Perú	14,16	27,24	145,69	156,70					522,60	1.092,75	1.959,14
Costa Rica	1,77			1.101,92	823,33	7,99			8,97		1.943,97
Bolívia			300,00		841,79	718,03	1,95				1.861,77
Letònia							495,48	518,88	540,96	74,75	1.630,06
Tunísia	22,45	368,00					778,48				1.168,93
Angola	185,00				857,22		9,58				1.051,80
Bangla Desh								749,32	184,37		933,69
Trinitat i Tobago			30,00				635,43			250,32	915,75
Sèrbia i Montenegro					7,60		7,32	650,55			665,47
Gabon						89,86	305,33		252,68		647,87
Sud-àfrica		0,00	501,50		4,00	0,90	9,98	23,40	17,75	66,39	623,92
Luxemburg	186,93	17,59	49,21	5,54		1,91			323,30	18,15	602,62
República Dominicana		0,00				66,46	418,21	7,32			491,99
Rússia						400,00			14,34		414,34
Sri Lanka	0,42		2,00	2,00	138,78	102,00	160,00				405,20
Cuba						3,50	44,92	168,25	63,47	53,75	333,90

Països	2004	2.005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2004-2013
Filipines	81,38			49,82		137,84	0,67	2,75			272,46
Andorra	30,59	28,68	45,78	20,19	30,71	21,24	28,21	12,90	18,22	11,96	248,46
Paraguai							44,02	65,18	80,00	3,44	192,65
Bulgària			19,99		1,51		3,66	6,83	12,10	138,93	183,03
Eslovàquia						57,81	57,81			3,16	118,79
Hong Kong (Rep. Xina)							50,00	50,00			100,00
Xipre	80,00										80,00
Nicaragua										62,52	62,52
Tanzània			0,00	12,00			1,60			1,20	14,80
Guinea Equatorial					14,56						14,56
Seychelles									12,08		12,08
Malta								3,56		8,01	11,57
Lituània									6,25	2,92	9,18
Mauritània		0,30				1,71	2,51	1,85			6,37
Panamà				1,69		3,00		0,45			5,14
Guinea Bissau				3,12	0,30			0,30		0,70	4,42
Kirguizistan		3,00	0,70								3,70
Ucraïna					2,94						2,94
Mongòlia				1,60							1,60
Zimbabwe	1,50										1,50
Haití		1,43									1,43
Zàmbia										0,57	0,57
Liechtenstein			0,40								0,40
Senegal				0,39							0,39
Vietnam						0,17					0,17
Total	405.880,90	419.451,80	845.074,34	932.941,36	934.450,43	1.346.515,87	1.128.302,78	2.431.212,62	1.953.447,93	3.907.901,36	

Font: Subdirecció General de Comerç Exterior de Material de Defensa i Doble Ús. Elaboració: Centre Delàs

Taula 2. Exportacions Espanyoles de material de defensa per categories de productes 2004-2013
(en milers d'euros corrents)

Cat.	Descripció	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	TOTAL	%
10	Aeronaus militars	222.783,47	208.170,09	122.972,51	201.403,57	321.918,38	415.682,39	585.703,47	1.123.946,37	763.229,64	2.756.702,27	6.722.512,14	47
9	Vaixells de guerra		464,60	445.947,71	408.553,64	258.906,95	448.734,15	232.792,99	941.495,08	688.474,28	642.793,01	4.068.162,41	28
15	Equips de formació d'imatge o contramesura	78.596,04	84.637,05	63.659,02	73.596,92	77.473,27	168.291,05	65.317,74	92.397,88	46.336,23	57.972,01	808.277,21	6
8	Combustibles i explosius militars	16.289,90	35.823,86	69.525,77	87.763,84	8.171,62	91.480,73	30.871,87	122.279,34	250.948,24	160.490,02	873.645,19	6
4	Bombes, coets, torpedes, míssils	24.244,63	15.923,34	51.175,41	88.578,75	98.951,26	72.156,70	105.160,00	56.741,31	88.692,81	58.697,50	660.321,70	5
6	Vehicles terrenys militars	37.586,80	43.034,14	39.755,05	35.654,88	126.639,32	42.500,38	10.814,74	9.273,39	10.290,85	12.546,31	368.095,86	3
3	Municions i components	13.625,88	7.323,10	9.104,54	18.132,14	16.770,97	17.848,90	40.882,94	36.120,74	35.845,09	115.744,43	311.398,73	2
11	Equips electrònics	7.343,65	20.863,17	11.325,76	6.114,13	6.085,42	48.004,86	18.119,28	17.427,67	36.521,89	63.345,59	235.151,42	2
1	Armes de foc (calibre 12,7 mm i inferiors)	2.000,31	959,16	3.711,92	2.182,42	5.673,59	14.546,41	10.095,58	14.010,68	16.961,37	21.196,22	91.337,65	1
21	Equip lògic (software)	302,14		6.287,71	604,37	5.522,93	13.475,05	23.390,72	18,50	801,61	13.522,08	63.925,11	0
2	Armes o armament (calibre superior 12,7 mm)	2.034,99	165,46	4.629,49	4.601,35	5.581,70	10.462,48	1.541,41	2.234,95	10.518,79	1.932,51	43.703,13	0
5	Sistemes de direcció de tir	1.055,92	134,09	6.754,54	3.484,65	786,47	2.961,26	2.931,37	837,32	4.195,90	1.726,29	24.867,79	0
14	Equips d'entrenament i simulació		1.219,62	1.219,91					12.244,72			14.684,26	0
22	Tecnologia		688,00	8.831,47	1.042,05	0,50	150,00		0,00	237,57		10.949,59	0
13	Equips i construccions blindades		1,77	152,67	1.228,67	912,15			0,00		1.106,95	3.402,21	0
18	Equips per a la producció						84,35		1.545,62			1.629,97	0
16	Peces de forja i fundició		44,35	20,86			24,17	680,67	639,07		3,65	1.412,77	0
17	Equips i materials diversos					969,90			0,00	359,67		1.329,57	0

Cat.	Descripció	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	TOTAL	%
7	Agents toxicològics i materials radioactius	31,80				105,00	113,00		0,00	34,00	122,52	406,32	0
12	Sistemes d'armes d'energia cinètica								0,00			0,00	0
19	Sistemes d'armes d'energia dirigida								0,00			0,00	0
20	Equips criogènics i superconductors								0,00			0,00	0
23	Material paramilitar o de seguretat											0,00	0
	Total	405.895,51	419.451,80	845.074,34	932.941,36	934.469,43	1.346.515,87	1.128.302,78	2.431.212,62	1.953.447,93	3.907.901,36		100

Font: Subdirecció General de Comerç Exterior de Material de Defensa i Doble Ús. Elaboració: Centre Delàs

Taula 3. Exportacions espanyoles de material de defensa a països amb un índex de Desenvolupament Humà mitjà i baix, països de l'OCDE, la Unió Europea i l'OTAN 2004-2013 (en milers d'euros)

	2004	2005	2007	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Total anual	405.881	419.452	845.074	932.941	934.450	1.346.516	1.128.303	2.431.213	1.953.448	3.907.901
Països amb IDH mitjà i baix	27.673	121.383	29.775	16.773	124.769	103.748	32.069	127.975	153.823	301.468
%	7	29	4	2	13	8	3	5	8	8
OCDE	330.240	260.316	547.274	641.642	666.506	945.829	787.534	1.638.225	1.467.321	2.770.021
%	81	62	65	69	71	70	70	67	75	71
UE- 27	322.885	251.020	242.718	337.607	380.644	530.473	512.845	589.067	743.910	1.414.248
%	80	60	29	36	41	39	45	24	38	36
OTAN	328.719	259.713	529.705	599.858	658.947	870.418	587.881	1.038.378	866.545	1.497.406
%	81	62	63	64	71	65	52	43	44	38

Elaboració: Centre Delàs

Taula 4. Exportacions Espanyoles de productes i tecnologies de doble ús 2004-2013
(en milers d'euros corrents)

	Països	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2004-2013
1	EUA	1.056,26	28.106,26	48.966,67	58.651,18	37.213,78	4.268,15	4.868,04	15.259,20	91.415,96	7.434,55	297.240,06
2	Iran	5.748,70	1.601,82	2.162,30	24.896,17	61.953,31	38.983,60	39.222,24	16.775,94	31.041,97	21.515,53	243.901,58
3	Rep Xina	13.417,45	13.046,52	7.829,89	7.943,52	14.400,75	9.646,14	18.008,25	18.612,53	19.958,59	30.602,20	153.465,82
4	Brasil	4.660,34	3.614,49	3.150,30	6.841,54	6.758,84	2.944,86	7.861,34	10.607,48	4.599,20	7.393,31	58.431,70
5	Veneçuela	3.422,75	2.633,25	2.640,53	3.026,37	4.105,15	4.308,25	4.872,39	3.249,57	6.129,93	5.099,09	39.487,28
6	Argentina	877,61	312,82	428,27	1.098,32	2.208,97	7.113,65	6.121,81	6.628,72	6.280,53	2.685,64	33.756,34
7	Turquia	1.209,64	379,51	1.638,54	559,39	2.078,69	922,01	888,30	4.844,74	12.254,41	5.027,50	29.802,73
8	Rússia		832,32	459,24	399,70	337,62	5.674,26	3.118,99	3.084,26	4.308,89	9.357,82	27.573,07
9	Cuba	1.003,35	1.473,18	4.201,41	2.470,95	2.410,91	3.069,58	2.799,30	2.717,03	4.304,59	2.440,39	26.890,69
10	Líbia	0,66			49,16	11.252,53	12.700,13	0,09				24.002,57
11	França					-			43,07	16.955,62	534,52	17.533,21
12	Suïssa	6,14	17,98	0,01	19,23	359,99	837,73	1.106,26	1.314,80	1.750,70	11.264,39	16.677,20
13	Marroc	2.332,89	474,11	384,78	513,30	1.731,18	1.035,94	1.731,82	1.580,86	2.573,24	1.704,22	14.062,32
14	Emirats Àrabs Units	1,46	1,39	297,10	0,09	0,07	22,77	13,33	9,98	41,89	13.196,78	13.584,86
15	Índia	1.640,80	1.628,83	6,10	1.153,57	380,33	1.533,44	1.214,60	1.779,36	32,09	1.997,77	11.366,89
16	Turkmenistan									6.161,00	2.861,64	9.022,64
17	Bielorússia										8.134,00	8.134,00
18	Aràbia Saudita		1,35	93,47	154,75	158,71	229,43	136,25	309,22	1.445,72	5.506,99	8.035,88
19	Mèxic	610,43	905,28	3.456,70	425,00	466,63	178,89	2,98	704,49	659,36	351,50	7.761,26
20	Israel	1.515,64	41,32	1.587,32	576,81	801,57	622,28	214,33	99,17	36,40	2.205,28	7.700,11
21	Eslovènia									7.516,42		7.516,42
22	Hong Kong							472,78	1.830,87	2.131,60	2.530,09	6.965,33
23	Taiwan	1,69	1,18	0,95	82,99	2.047,01	102,39	172,17	559,32	3.635,46	296,83	6.899,98
24	Corea del Sud	26,50	1.203,00	1,35		1.128,80			25,84	41,40	4.364,50	6.791,38
25	Oman						0,06			5.127,70	952,63	6.080,39

	Països	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2004-2013
26	Japó	2,07	516,80	80,73	617,58	153,16	0,75	420,73	2.711,91	69,90	209,10	4.782,72
27	Sud-àfrica	602,16	257,73	195,45	1.362,02	199,57	343,64	298,14	137,72	184,12	301,61	3.882,16
28	Noruega	557,23		72,86	111,45	208,15	319,87	319,77	1.305,04	663,76	282,48	3.840,61
29	Colòmbia	347,75	25,27	23,89	1.002,72	122,69	192,06	120,89	382,12	807,66	202,36	3.227,39
30	Nigèria	56,16	276,84	454,88	239,94	411,84	420,33	369,09	533,27	96,55	31,59	2.890,47
31	Malàisia	1.758,66	113,56	115,42	12,79	-	0,18	478,45	0,26	67,70	164,33	2.711,34
32	Antilles Holandeses	565,43	265,61	276,13		-		61,96	463,00	198,93	469,22	2.300,28
33	Andorra					-	80,90	536,73	48,40	1.266,81	326,81	2.259,64
34	Egipte		0,87	47,84	0,53	313,34	81,58	2,99	1.482,36	96,80	177,72	2.204,02
35	Algèria	591,94	106,79	83,46	312,01	241,65	192,05	86,28	261,44	111,57	95,18	2.082,35
36	Paraguai		13,36	7,83	345,39	580,54	78,91	144,58	241,01	210,30	81,60	1.703,51
37	Xile	22,35	10,07	27,03	4,43	6,41	702,27	286,39	48,03	275,27	294,61	1.676,86
38	Països Baixos	3,00			416,86	489,12	515,19	1,53			1,15	1.426,85
39	Canadà	6,18		5,45		216,46	46,70	1.033,42		24,88	64,09	1.397,18
40	Tailàndia	1,42	381,50	2,95	17,09	7,97	22,88	7,16	3,55	535,78	15,82	996,10
41	Alemanya	0,10				-	88,16		898,03		1,50	987,78
42	Polònia	977,61				-						977,61
43	Indonèsia					607,00			12,39		284,98	904,37
44	Regne Unit					-	591,39	9,04	102,44	175,33		878,21
45	Perú	6,03	20,32	14,56	625,40	26,06	21,75	31,35	25,22	18,88	15,35	804,92
46	Etiòpia	0,11	0,09	9,88	48,62	134,19	542,57	43,24				778,69
47	Singapur	0,05	0,16	2,00	1,88	11,40	0,22	4,09	10,05	47,90	668,29	746,04
48	Tunísia	31,45	6,76	28,67	11,93	550,19	13,66	5,78	0,08			648,52
49	Romania	327,71	150,15	57,93		-						535,79
50	Vietnam		0,21	0,63	0,05	0,57	1,59	0,55	0,16	526,20	0,98	530,93
51	Síria			0,15	1,39	28,09	499,27					528,90
52	Uruguai		1,13	20,91	29,11	43,74	77,04	14,41	251,49	8,64	64,49	510,95

	Països	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2004-2013
53	Burkina Faso		81,68	82,76	117,81	35,64		7,83	0,04			325,77
54	Mali	163,26		13,03	14,58	-	25,92	23,65				240,44
55	Kuwait			1,18	0,10	1,51	1,41	1,30	2,95	0,37	212,75	221,57
56	Filipines	151,38	39,98	8,04		1,12			0,87	3,25	2,38	207,00
57	Bòsnia i Hercegovina	2,89		0,19	0,42	0,44	2,41	20,73	105,82	1,01	48,07	181,99
58	Ucraïna				21,60	-			4,37	141,52	1,44	168,93
59	Portugal					-	11,43	5,55	127,13			144,11
60	Rep. Dominicana	62,89	15,23	14,43	15,95	11,65				2,20	0,03	122,39
61	Iraq						0,09	121,41				121,50
62	Rep. Cab Verd									113,00		113,00
63	Guatemala	54,00	2,39	44,56		-		2,99	3,40		3,40	110,74
64	Sèrbia i Montenegro	58,00				-			24,74	22,86		105,60
65	Kenya	65,16	5,40	0,53	29,92	-						101,00
66	Costa Rica	38,64	26,91	15,06	14,65	-						95,26
67	Panamà		6,79	8,64	7,57	-	10,68		20,51		28,17	82,36
68	Senegal	32,40		0,02		-	0,12		38,00		2,73	73,27
69	Jordània	36,50	20,25		7,72	-	3,27	0,08		0,01		67,84
70	Austràlia	1,55	0,16	8,61	1,70	3,34	3,68	6,17	6,55	6,43	23,07	61,23
71	Costa d'Ivori		0,28			-		2,73	15,50	22,23	13,21	53,95
72	Albània					-			52,06			52,06
73	Mauritània					4,03	18,14				13,59	35,77
74	Equador	20,11		0,39		0,38		3,20	8,42			32,49
75	Geòrgia					30,53		0,10				30,63
76	Bahrain					-			29,85			29,85
77	Camerun					-	0,09			12,44	13,95	26,48
78	Bulgària	1,62	15,80	2,53		-						19,95
79	Nova Zelanda	0,44	1,68	0,66	1,14	3,77	0,16	3,57	6,01	0,29	0,10	17,82

	Països	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2004-2013
80	Itàlia					-		17,52				17,52
81	Bangla Desh				0,13	-	4,27				8,19	12,59
82	Bolívia		0,03			0,04	10,71				0,05	10,82
83	Pakistan	4,01		0,13		-		0,76	0,01		4,08	8,98
84	Croàcia	1,02	2,45	1,04		0,88	0,83	0,89	0,25		1,43	8,79
85	El Salvador			3,46		-						3,46
86	Finlàndia					-					2,50	2,50
87	Trinitat i Tobago				1,12	0,83						1,94
88	Ruanda			0,31		0,92	0,18		0,03			1,45
89	Ghana		0,11	0,11	0,08	-	0,36					0,66
90	Iemen			0,15	0,15	-	0,07			0,25		0,61
91	Illes Maurício		0,28	0,03		0,07	0,19	0,03				0,59
92	Nicaragua					-			0,21		0,13	0,33
93	Angola					-					0,30	0,30
94	Madagascar	0,12		0,01	0,15	-						0,28
95	Guaiana Francesa										0,25	0,25
96	Uganda		0,01	0,14		-						0,15
97	Benín		0,15			-						0,15
98	Sudan			0,09	0,04	-						0,13
99	Qatar	0,10				-						0,10
100	Togo			0,05	0,05	-						0,09
101	Lituània	0,05				-						0,05
102	Myanmar	0,02	0,02			-						0,04
103	Uzbekistan	0,02	0,02			-						0,03
104	Líban					0,03						0,03
	Total	44.083,84	58.641,40	79.039,68	114.258,08	154.242,14	99.120,50	97.320,31	99.401,10	234.115,48	151.590,18	

Font: Subdirecció General de Comerç Exterior de Material de Defensa i Doble Ús. Elaboració: Centre Delàs

Taula 5. Exportacions Espanyoles d'armes i municions, les seves parts i accessoris 2004-2013
Valor de les exportacions recollides en el codi aranzelari TARIC 93 (en milers d'euros corrents)

	Països	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2004-2013
1	Estats Units	48.464,20	31.341,13	37.775,24	43.890,48	43.864,20	36.194,60	47.226,40	30.125,80	47.308,60	78.681,30	444.871,95
2	Regne Unit	5.930,80	7.175,21	9.299,69	10.364,82	10.903,80	9.422,00	10.073,10	9.871,40	12.626,30	13.035,80	98.702,92
3	França	5.987,10	6.732,75	7.671,35	8.227,44	13.426,60	12.021,50	11.991,40	6.806,60	5.515,70	5.546,40	83.926,84
4	Alemanya	4.207,50	4.401,36	6.507,85	9.294,55	9.439,20	8.118,10	7.366,00	6.234,40	6.173,30	4.702,60	66.444,86
5	Itàlia	3.207,10	4.268,87	2.297,04	2.924,48	4.441,10	3.271,90	5.894,50	4.948,40	9.165,90	10.478,00	50.897,29
6	Portugal	5.536,40	5.524,89	5.452,28	4.397,16	7.055,00	5.202,10	5.024,30	2.196,70	1.915,40	3.936,20	46.240,43
7	Dinamarca	1.080,70	1.212,33	2.228,22	9.539,74	7.324,70	8.400,20	11.132,80	461,40	593,50	855,70	42.829,29
8	Bèlgica	5.369,60	5.975,63	4.815,74	1.088,30	3.484,40	4.443,40	1.998,90	414,30	630,00	1.457,90	29.678,17
9	Turquia	1.623,60	1.324,64	1.293,30	2.342,40	2.329,20	3.323,10	3.962,70	1.508,60	3.598,40	2.331,30	23.637,24
10	Ghana	3.130,40	2.690,68	3.257,74	3.580,16	3.646,10	3.462,20	1.831,40			1.874,20	23.472,88
11	Israel	106,40	173,64	247,27	274,08	1.103,50	3.062,60	5.141,80	2.822,40	2.523,20	5.460,50	20.915,39
12	Rússia	909,00	1.379,61	1.799,48	4.017,17	4.791,90	2.344,20	1.690,50	1.768,80	947,20	1.141,90	20.789,76
13	Irlanda	564,60	670,67	801,16	5.991,38	1.504,50	2.444,40	6.747,90	662,20	415,60	267,50	20.069,91
14	Austràlia	964,00	1.622,57	1.480,53	1.640,39	1.738,00	1.619,70	1.751,50	469,50	2.096,30	2.643,90	16.026,39
15	Mèxic	810,30	1.731,61	1.701,84	2.205,30	1.861,90	1.098,00	1.865,50	702,30	652,50	2.489,50	15.118,75
16	Noruega	966,30	955,21	1.053,78	1.614,85	1.862,80	3.518,60	2.441,10	710,80	659,90	790,30	14.573,64
17	Finlàndia	889,60	1.157,38	1.211,12	1.834,89	2.181,20	2.046,10	1.652,00	745,20	1.240,30	1.549,40	14.507,19
18	Sud-àfrica	971,60	726,84	1.141,87	1.044,65	2.545,80	2.055,10	2.266,70	1.105,90	796,20	1.519,10	14.173,76
19	Bahrain						13621,8	21,4			350,60	13.993,80
20	Països Baixos	831,90	1.504,78	1.702,38	5.352,53	969,10	591,20	680,70	428,10	390,20	415,10	12.865,99
21	Perú	772,90	999,98	1.553,22	909,72	1.675,70	1.241,40	3.036,50	74,40	71,40	2.023,70	12.358,92
22	Grècia	1.716,10	1.588,07	1.115,22	1.492,79	1.492,70	1.193,90	811,90	1.292,70	830,90	295,80	11.830,08
23	Emirats Àrabs Units	561,60	282,17	774,80	1.377,48	844,60	1.283,70	1.161,40	1.377,80	2.105,30	1.389,30	11.158,15
24	Ucraïna	262,40	485,31	805,75	1.242,02	2.138,90	1.485,50	866,70	922,20	929,00	1.824,50	10.962,28
25	Marroc	1.189,40	1.278,78	828,43	1.532,09	1.216,40	1.304,60	1.626,80	190,00	276,50	1.331,50	10.774,50
26	Aràbia Saudita	256,60	600,99	1.065,16	185,81	605,00	707,50	940,10	1.167,40	2.189,20	2.848,80	10.566,56

	Països	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2004-2013
27	Veneçuela	939,10	2.353,21	712,34	707,65	931,90	1.417,80	1.661,10	154,50	605,20	735,70	10.218,50
28	Suïssa	181,60	236,64	145,10	136,85	3.948,00	3.259,70	1.387,50	185,10	172,60	253,20	9.906,29
29	Índia			1.647,12	232,36	1.618,90	6.031,40		46,90	167,20	15,70	9.759,58
30	Suècia	945,60	1.097,38	957,90	1.036,19	1.420,70	1.042,20	957,80	740,60	729,40	806,40	9.734,17
31	Xile	372,50	435,03	770,21	571,94	805,20	1.188,90	1.099,80	1.441,30	892,30	1.924,20	9.501,38
32	Àustria	665,30	612,45	824,41	1.060,67	973,20	758,40	1.623,40	409,60	368,80	853,70	8.149,93
33	Colòmbia	49,00	201,49	168,85	1.308,26	220,70	447,70	1.281,70	552,80	1.575,20	2.226,00	8.031,70
34	Brasil	212,40	23,61	54,56	268,97	873,90	1.524,80	1.914,70	656,10	1.183,60	854,20	7.566,84
35	Guinea			326,79	1.402,17	2.569,30	2.965,80					7.264,06
36	Japó	740,30	267,65	378,25	677,03	1.542,00	1.037,70	865,30	213,90	82,10	1.405,50	7.209,73
37	Polònia	422,00	282,01	264,27	1.726,09	1.447,20	862,40	932,00	395,90	226,30	399,60	6.957,77
38	Argentina	237,00	413,13	280,60	297,28	468,10	954,60	1.150,20	917,10	1.039,70	882,10	6.639,81
39	Nova Zelanda	519,60	782,52	879,32	522,88	841,00	699,90	773,30	251,30	281,20	882,70	6.433,72
40	Canadà	589,20	155,33	228,03	794,97	927,60	1.360,70	1.757,20	112,80	93,30	101,20	6.120,33
41	Guinea Bissau	93,60	350,92	474,23	986,23	756,90	362,90	2.061,40			795,80	5.881,98
42	República Txeca	175,60	314,82	507,13	640,72	676,50	498,10	1.357,70	415,40	499,40	547,20	5.632,57
43	Líban	159,10	156,76	232,93	279,43	206,20	1.131,30	1.361,40	496,10	502,30	785,10	5.310,62
44	Angola		62,76	62,93	208,57	1.897,10	1.394,40	365,50			596,00	4.587,26
45	Mali				547,56	462,60	352,60	519,40	2.123,30	39,20		4.044,66
46	Bulgària	559,70	480,58	347,57	314,14	1.104,20	221,20	240,40	130,60	299,00	139,80	3.837,19
47	Paraguai	352,30	405,31	329,23	494,95	289,20	224,20	466,40	192,30	332,10	670,90	3.756,89
48	República Centreafricana	185,40	159,54	249,67	242,88	224,30	341,10	461,40	966,80	856,10	58,40	3.745,59
49	Hongria	253,60	217,91	226,39	257,68	499,00	257,50	949,70	351,10	175,20	522,80	3.710,88
50	Hong Kong	23,30	70,80	141,94	180,57	635,10	710,60	357,00	437,00	402,90	472,00	3.431,21
51	Tailàndia	1.000,30	11,33	325,27	222,66	223,40	724,50	522,00	140,60	76,10	153,80	3.399,96
52	Iran		52,27	161,52	38,06	128,50	715,10	232,00	1.045,20	730,80	201,60	3.305,05
53	Eslovènia	39,90	52,94	40,29	2.747,21	76,90	119,80	19,00	38,10	20,70	37,30	3.192,14
54	Kazakhstan	64,20	131,94	193,63	363,02	427,10	225,30	391,80	405,70	567,50	421,60	3.191,79

	Països	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2004-2013
55	Oman			80,72	51,31		485,00	2.523,40				3.140,43
56	Bolívia	181,60	223,43	336,31	421,77	280,00	1120,9	3,70			279,90	2.847,61
57	Kuwait	0,30	58,44	55,40	222,93	212,70	802,10	505,00	157,70	289,00	434,10	2.737,67
58	Tunísia	38,70	35,85	37,65	149,98	227,90	228,50	456,10	89,90	197,10	1.235,60	2.697,28
59	Uruguai	22,60	132,23	149,43	143,19	367,50	437,10	382,60	254,80	159,80	645,60	2.694,85
60	Camerun	148,00	251,15	33,20	37,7	150,70	237,40	619,90		11,50	1.089,10	2.578,65
61	Xipre	337,70	174,01	205,09	341,56	403,20	311,30	317,20	96,30	96,20	132,90	2.415,46
62	Malàisia	173,60	130,04	122,69	194,12	604,30	6,30	112,50	45,00	222,50	751,10	2.362,15
63	Guatemala	171,80	241,14	344,20	241,23	305,20	181,20	317,20	9,80	25,80	357,20	2.194,77
64	Filipines	167,50	12,79	64,08	50,56	143,60	262,10	165,70	269,00	341,10	628,60	2.105,03
65	Andorra	350,40	197,82	185,27	190,42	240,70	146,80	168,20	89,00	109,40	88,60	1.766,61
66	Lituània	99,30	121,60	224,15	284,17	394,30	237,00	103,70	45,40	60,40	162,40	1.732,42
67	Mauritània	191,40	394,86	145,59	52,72	345,90	72,10	140,40		4,50	296,20	1.643,67
68	Líbia					86,70	220,00	153,30		825,10	340,40	1.625,50
69	Namíbia	130,20	197,73	166,36	57,44	342,10	165,30	233,60		9,30	288,10	1.590,13
70	Romania	404,40	343,78	209,65	24,73	63,70	187,90	260,60	18,30	24,20	46,60	1.583,86
71	Taiwan	81,10	154,83	101,84	53,01	124,60	117,90	195,30	202,70	229,50	292,30	1.553,08
72	República Dominicana	185,00	156,87	148,91	45,77	74,90	263,20	141,50	23,20	22,60	378,90	1.440,85
73	Burkina Faso	76,70	87,04	139,54	153,62	231,00	144,80	154,30		11,50	378,70	1.377,20
74	Equador	58,10	59,25	178,22	244,59	12,50	383,10	64,80	46,60	41,60	99,90	1.188,66
75	Eslovàquia	155,50	83,82	152,42	121,31	195,90	108,10	70,40	60,20	81,60	111,10	1.140,35
76	Egipte	66,70		49,46	83,08	106,30	1,70	1,20	206,40	346,00	218,80	1.079,64
77	Trinitat i Tobago	7,10	30,04	41,04	19,21	40,30	35,80	681,00	30,80	36,70	52,20	974,19
78	Pakistan		4,02	73,73	85,1	18,40	36,00	217,20	390,30	62,70	64,50	951,95
79	Croàcia	53,50	87,67	106,89	164,85	108,80	118,00	48,50	114,50	50,80	34,70	888,21
80	Cuba	121,20	101,27	97,01	36,81	50,70	39,10	125,70	43,40	36,10	232,80	884,09
81	Corea del Sud	72,40	126,67	107,04	214,16	61,30	155,70	61,80		9,60	64,70	873,37
82	Nicaragua	45,60	0,81	46,88	59,35	164,10	412,70				75,00	804,44

	Països	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2004-2013
83	Letònia	128,70	39,25	121,09	147,57	138,80	53,40	41,80	52,90	34,90	37,00	795,41
84	Senegal	48,50	95,41	50,91	244,36	141,40	19,20	89,70			75,90	765,38
85	Singapur	1,30	2,35	4,77	2,68		4,70	719,10			3,00	737,90
86	Hondures	70,90	67,83	79,58	184,78		155,10	61,90		13,20	98,00	731,29
87	Costa Rica	103,80	24,62	79,59	129,62	41,50	32,90	135,30	33,10	26,10	87,30	693,83
88	Kenya					6,60	511,00	110,00	1,20			628,80
89	Estònia	29,60	29,73	33,00	106,46	133,20	33,60	59,40	11,60	22,50	124,30	583,39
90	Sèrvia	16,30	14,17	13,36	13	102,40	116,60	97,40	21,10	46,40	132,00	572,73
91	Gabon			0,32	4,94	187,70	10,10	267,10	6,00	6,70	79,10	561,96
92	Macedònia				127,94	102,90	106,80	49,90	72,10	59,70	40,50	559,84
93	Panamà	3,70	3,10	25,54	50,35	71,00	69,00	165,40	52,20		100,80	541,09
94	Albània	34,00	141,69	108,21	41,4	48,00	42,50	51,10				466,90
95	Geòrgia			2,46	50,07	112,20	57,30	130,40	6,20		77,50	436,13
96	Bòsnia i Herzegovina	50,10		47,50			78,8	38,60	29,30	80,90	103,70	428,90
97	El Salvador	47,10	24,20			95,00		179,60	30,80		23,80	400,50
98	Tanzània		66,04		11,69	41,20			158,90	12,30	88,50	378,63
99	Guinea Equatorial		0,10	326,80				10,60				337,50
100	Jamaica	111,40		30,38	55,34		48,20	53,80			34,60	333,72
101	Zàmbia	46,30	4,05	4,31	7,95	7,80	119,90	12,00	38,00	48,80	30,90	320,01
102	Botswana	2,80	11,60	13,02	14,47	32,50	19,00	47,00	39,80	52,50	81,20	313,89
103	Malta	47,00	29,45	23,30	55,28	0,60	28,60		13,50	41,20	62,90	301,83
104	Xina				67,92						200,90	268,82
105	Uzbekistan						25,20		37,60		197,00	259,80
106	Sri Lanka	21,70	6,18	2,60			107,10	4,10	28,10	17,10	52,70	239,58
107	Jordània			7,68				199,00				206,68
108	Surinam						25,80		27,70	64,30	84,50	202,30
109	Indonèsia			12,10	8,8	1,40	35,50	1,10	20,40	14,40	83,00	176,70

	Països	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2004-2013
110	Territoris no determinats									43,30	127,40	170,70
111	Montenegro			8,30	32,67	68,70	9,20	19,90	19,60	8,80		167,17
112	Nova Caledònia		22,72		34,52	13,40	15,20			1,00	65,10	151,94
113	Seychelles									12,10	131,90	144,00
114	Polinèsia Francesa	12,30	6,18	27,28	23,93	8,10	21,30		15,90	7,50	4,40	126,89
115	Islàndia	6,30	2,76	29,64	22,75	12,60	22,60	24,50				121,15
116	Armènia			0,65	6,12	1,80	7,00	17,10	23,30	26,50	20,10	102,57
117	Gibraltar	7,30	9,16	0,36	1,57	2,60	3,80	5,00	4,70	20,90	21,50	76,89
118	Azerbaitjan							9,20	4,80	42,70	15,40	72,10
119	Afganistan				0,35				63,30			63,65
120	Sant Marino	25,00	19,60	16,00								60,60
121	Luxemburg	17,70			9				0,10		30,00	56,80
122	Kirguizistan								13,00	28,70	14,70	56,40
123	Antilles Holandeses			3,37		5,70	16,80	8,70	5,30	5,50		45,37
124	Txad					24,00		15,8			2,60	42,40
125	Moldàvia					3,20	5,5			11,40	18,90	39,00
126	Moçambic							1,70	6,90	11,40	13,40	33,40
127	Liechtenstein	22,10										22,10
128	Maurici	14,60										14,60
129	Zimbabwe	2,00							8,80			10,80
130	Corea del Nord		3,70									3,70
131	Uganda			3,30								3,30
132	Granada			1,05	1,22							2,27
133	Sudan	2,20										2,20
134	Algèria										2,10	2,10
135	Avituallaments a tercers							1,40				1,40
136	Costa d'Ivori	1,10										1,10

	Països	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2004-2013
137	Vietnam		0,20				0,70					0,90
138	Madagascar									0,50		0,50
139	Illes Marianes del Nord	0,40										0,40
140	Bangla Desh	0,30										0,30
	Total	109.305,60	99.164,68	113.490,19	149.833,14	165.402,60	173.027,50	174.765,50	92.866,90	119.634,90	177.129,90	

Font: Subdirecció General de Comerç Exterior de Material de Defensa i Doble Ús. Elaboració: Centre Delàs

Taula 6. Exportacions espanyoles d'armes de caça i tir esportiu 2008-2013
(en milers d'euros corrents)

	Països	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2008-2013
1	Estats Units	5.795,05	9.892,06	4.098,80	6.718,28	6.388,97	19.592,01	52.485,17
2	Ghana	2.773,07	3.543,07	1.507,52	7.504,71	2.500,00	2.143,99	19.972,36
3	Turquia	1.912,99	3.217,83	3.420,84	1.881,70	2.229,59	2.029,32	14.692,28
4	Perú	1.102,44	1.424,32	2.320,31	1.468,37	1.688,79	2.246,36	10.250,58
5	Austràlia	710,32	1.381,15	1.563,65	2.434,73	1.673,33	1.468,06	9.231,24
6	Ucraïna	1.850,43	1.223,16	728,54	1.056,15	1.612,15	1.608,64	8.079,07
7	Sud-àfrica	1.362,15	1.293,84	1.317,52	1.281,51	1.626,48	971,52	7.853,02
8	Marroc	1.004,34	975,69	1.224,19	1.925,11	1.053,10	1.556,69	7.739,12
9	Japó	1.129,47	1.095,93	869,06	1.250,86	1.463,28	1.645,74	7.454,34
10	Noruega	683,84	772,62	824,38	2.965,39	647,71	305,00	6.198,94
11	Guinea Bissau	149,30	374,85	1.395,98	1.015,64	741,82	2.412,38	6.089,97
12	República de Guinea	1.827,96	4.135,09					5.963,05
13	Rússia	1.227,06	987,26	441,18	1.085,31	963,43	797,44	5.501,67
14	Líban	348,12	1.087,24	1.524,03	643,26	627,51	899,36	5.129,52
15	Xile	431,43	322,81	540,96	1.433,73	959,10	1.140,11	4.828,13
16	Camerun	212,68	247,24	630,56	1.108,99	1.241,65	1.353,78	4.794,90
17	Mali	231,79	356,68	534,97	3.143,78	111,07		4.378,29
18	Mèxic	582,98	274,73	606,43	847,56	577,93	1.118,57	4.008,20
19	Veneçuela	535,57	784,70	397,09	810,84	118,14	972,30	3.618,64
20	Nova Zelanda	508,12	222,11	491,66	754,96	482,54	595,88	3.055,27
21	Tunísia	173,85	164,75	293,89	602,07	1.025,08	569,56	2.829,20
22	Argentina	126,81	739,44	639,73	573,21	458,88	260,21	2.798,28
23	Angola	257,70	208,54	373,08	368,55	479,50	961,29	2.648,67
24	República Centreafricana	250,90	753,09	355,69	297,59	636,00		2.293,28
25	Uruguai	291,09	165,08	337,58	734,20	334,99	386,00	2.248,94

	Països	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2008-2013
26	Paraguai	223,11	99,33	334,08	349,14	352,20	771,48	2.129,35
27	Tailàndia	80,05	630,104	293,595	559,29	162,25	250,11	1.975,40
28	Pakistan	25,96	269,99	413,81	675,38	372,90	34,03	1.792,07
29	Mauritània	509,36		208,84	69,86	362,66	512,83	1.663,55
30	Colòmbia	211,84	471,28	208,50	254,64	180,80	258,20	1.585,25
31	Guatemala	318,29	140,06	341,90	148,50	193,56	201,72	1.344,02
32	República Dominicana	73,89	255,64	144,63	131,79	306,42	383,34	1.295,70
33	Burkina Faso	137,44	149,75	157,16	172,21	282,40	390,00	1.288,96
34	Namíbia	312,96	181,67	245,37	161,91	256,19	92,69	1.250,79
35	Malàisia	295,59	0,24		109,71	392,67	401,72	1.199,93
36	Filipines	174,17	173,43	39,81	131,73	150,98	333,62	1.003,74
37	Canadà	457,80	115,70	159,47	104,90	35,12	39,28	912,25
38	Cuba			92,64	113,00	504,00	67,09	776,73
39	Panamà	73,20	66,06	166,89	155,45		199,08	660,67
40	Suïssa	225,39	39,71	95,75	51,76	52,51	194,76	659,87
41	Taiwan	124,62	117,85	123,95	53,94	134,52	101,44	656,32
42	Corea del Sud	61,28	157,30	61,80	216,16	66,12	64,65	627,31
43	Bolívia	212,08			80,15	37,67	287,44	617,34
44	Egipte				336,48	6,38	185,93	528,79
45	Geòrgia	129,85	82,45	143,68	80,38	71,29	0,49	508,14
46	Hondures		164,78	50,65	57,33	118,34	103,00	494,09
47	Gabon	78,81		222,00	93,52		74,00	468,33
48	Tanzània	122,01			184,00		100,00	406,01
49	Senegal	141,43	23,24	89,69	76,93		73,00	404,28
50	Jamaica		96,39	114,31	47,46	43,82	79,55	381,54
51	Israel		127,57	72,16	2,60	76,60	84,17	363,09

	Països	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2008-2013
52	Nicaragua	172,93	80,91		29,08		60,18	343,11
53	França		134,29	133,07	71,53			338,89
54	República Popular Xina				140,80		175,88	316,68
55	Equador		136,15	76,836	47,89			260,88
56	Kazakhstan	50,80	76,23	35,71	42,43	46,97		252,15
57	Emirats Àrabs Units		127,52		4,11	118,91		250,53
58	Kuwait	15,64	91,26	95,40	20,32	5,03	19,85	247,50
59	Sèrbia	0,08	81,36	55,39	40,30	37,18	23,21	237,50
60	Bòsnia i Hercegovina		60,534		85,67	80,91		227,11
61	Guaiana Francesa (França)			44,29		136,97		181,26
62	Surinam		22,87	34,23	57,50		21,76	136,36
63	Índia				40,01	81,50		121,51
64	Nova Caledònia					46,88	65,00	111,88
65	Costa Rica		5,51	95,38	7,41			108,30
66	Txad	16,93		15,75	20,82	27,44	23,68	104,62
67	Islàndia	13,54	25,99	19,29	36,40			95,21
68	Uzbekistan						89,36	89,36
69	França (Guadalupe)	9,80	7,17			65,71		82,67
70	Albània			78,61				78,61
71	Malta						78,02	78,02
72	Armènia	2,18	8,50	13,11		52,26		76,05
73	Andorra	5,03	12,03	23,40	13,89	5,07	8,59	68,00
74	Croàcia	3,23	23,46		4,39		5,26	36,34
75	Letònia		26,64					26,64
76	França (Nueva Caledònia)	26,19						26,19
77	Brasil			8,81	0,20	1,36		10,37
78	Moldàvia	3,78	6,236					10,02

	Països	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2008-2013
79	Kenya	6,61						6,61
80	Grècia			5,75				5,75
81	Azerbaidjan		5,55					5,55
82	Guinea Equatorial				0,60	3,16		3,76
83	Xipre				3,20			3,20
84	Algèria						2,06	2,06
85	Romania			1,50				1,50
86	Mònaco		1,2					1,20
87	Aràbia Saudí				1,15			1,15
88	Botswana					0,40		0,40
	Total	29.795,31	39.939,19	30.954,81	46.992,39	34.510,18	50.890,66	

Font: Subdirecció General de Comerç Exterior de Material de Defensa i Doble Ús. Elaboració: Centre Delàs

Taula 7. Exportacions espanyoles de material de defensa a països de l'Orient Mitjà 2004-2013
(en milers d'euros corrents)

Països	2004	2.005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2004-2013
Emirats Àrabs Units	12,29	7,38	38,42	75,90	88,63	88,83		66,15	2.379,60	717.047,17	719.804,37
Aràbia Saudí	23.262,26	1.984,98	5.851,11	1.876,66		5.148,35	5.824,93	14.006,43	21.263,43	406.437,36	485.655,51
Egipte	628,47	136,73	168,30	385,59	1.316,38	4,20	2.539,84	69.834,52	50.323,59	126.653,09	251.990,71
Oman	7,29	65,18	95,01	1.267,68	47,64	591,65	3.195,20	3.310,39	670,07	98.036,16	107.286,27
Bahrain			702,30	2.323,49	15.945,28		40,69	6.350,52	21.145,35	24.129,99	70.637,62
Jordània	20.250,00		600,00	0,35	860,45	707,28	1.615,34	2.584,94	384,52	608,97	27.611,85
Israel	35,26	273,73	441,34	1.515,93	2.358,99	790,64	1.429,04	472,55	637,84	4.884,47	12.839,79
Qatar	204,26	184,84	2.267,01	1.187,72	1.958,44	835,65	1.030,48	382,79		52,13	8.103,32
Kuwait	3,50				1.155,22				1.703,01		2.861,73
Total	44.403,33	2.652,84	10.163,49	8.633,32	23.731,03	8.166,60	15.675,52	97.008,29	98.507,41	1.377.849,33	

Font: Subdirecció General de Comerç Exterior de Material de Defensa i Doble Ús. Elaboració: Centre Delàs

ANNEX II

Definicions

Armes convencionals

Armes que no són biològiques, químiques o nuclears.

Armes convencionals pesades

Armes de gran volum que no poden ser transportades per una persona o un grup de persones; per exemple avions, vaixells, submarins, tancs, vehicles, artilleria, canons, metralladores, etc.

Armes petites i lleugeres¹

Armes petites o curtes:

Es defineix com a arma petita o curta aquella destinada a l'ús de membres individuals de forces armades o cossos de seguretat. Revòlvers i pistoles automàtiques; rifles i carrabines; submetralladores, subfusells; rifles d'assaltament; metralladores lleugeres.

Armes lleugeres:

Es defineix com a arma lleugera aquella destinada a l'ús de diversos membres de les forces armades o de cossos de seguretat actuant com a grup. Llançagranades, metralladores pesades; llançadores portàtils de granades, amb o sense recolzament; armes antiaèries portàtils; armes anticarro portàtils; fusells sense retrocés; sistemes de llançament de míssils i coets portàtils, sistemes de llançament de míssils antiaeris portàtils, morters de calibre inferiors a 100 mm.

MATERIAL DE DEFENSA²

Tota la Unió Europea fa servir la mateixa classificació del material d'ús militar. En concret, les armes es classifiquen en 23 categories:

Categoria 1: Armes amb canó d'ànima llisa amb un calibre inferior a 20 mm

Fusells, carrabines, revòlvers, pistoles, pistoles metralladores, metralladores, silenciadores, carregadores, visors i apagafocs.

Categoria 2: Armes amb canó d'ànima llisa amb calibre igual o superior a 20 mm

Armes de foc (incloses les peces d'artilleria), rifles, obusos, canons, morters, armes de contra carro, llança projectils, llança flames, rifles sense retrocés, dispositius per a la reducció de la firma, projectors o generadors militars per fums, gasos, material pirotècnic i visors.

1. Aquesta definició d'arma curta o lleugera és la usada per la OSCE; veure informe del MEC del 2013 pàg.34
2. Informe anual de la Posició Comuna 2008/944/PESC del Consell de la UE per la qual es defineixen les normes comunes que regeixen el control de les exportacions de tecnologia i equips militars. Recollides en el Reial Decret 844/2011, de 17 de juny (en el seu annex I); aquest Reial Decret ha estat publicat en el BOE el 2 de juliol de 2011. Aquest llistat ha estat actualitzat pel Consell de la Unió Europea i publicat en el Diari Oficial de la Unió Europea, el 22 de març del 2012.

Categoria 3: Municions, dispositius i components

Municions per a les armes sotmeses a control pels articles 1, 2 o 12. Dispositius per armar els esquers. S'inclouen les beines, els esglaons, les cintes, les fonts d'alimentació d'elecció, la potència de sortida, els sensors, les submunicions.

Categoria 4: Bombes, torpedes, coets, míssils Bombes, torpedes, granades, pots de fum, coets, mines, míssils, càrregues de profunditat, càrregues de demolició, "productes pirotècnics", cartutxos i simuladors, granades de fumigació, bombes incendiàries, tovera de coets de míssils i puntes d'ogiva de vehicles de reentrades.

Categoria 5: Sistemes de direcció de tir

Visors d'armes, ordenadors de bombardeig, equip de punteria per a canons, sistemes de control per armes i sistemes d'adquisició de dades de vigilància o rastreig, reconeixement o identificació.

Categoria 6: Vehicles tot terrenys

Vehicles dissenyats especialment o modificats per a ús militar, carros i altres vehicles militars armats o equips pel sembrat de mines, vehicles blindats, vehicles amfibis, els pneumàtics a prova de bala.

Categoria 7: Agents químics o biològics tòxics

Agents biològics i materials radioactius, agents nerviosos, vesicants, gasos lacrimògens, agents antidisturbis.

Categoria 8: Materials energètics i substàncies relacionades

Explosius, propulsants, productes pirotècnics, combustibles i substàncies relacionades, perclorats, clorats i cromats, oxidants, aglomerants, additius i precursors.

Categoria 9: Vaixells de guerra

Vaixells de combat i vaixells de superfície o subaquàtics, equips navegables, motors dièsel dissenyats especialment per a submarins, motors elèctrics dissenyats especialment per a submarins, aparells de detecció subaquàtica, xarxes antisubmarines i antitorpedes.

Categoria 10: Aeronaus

Aeronaus de combat, vehicles aeris no tripulats, motors aeronàutics, vehicles aeris teledirigits, proveïdors de combustible, equips de respiració pressuritzats, paracaigudes, sistemes de pilotatge automàtic.

Categoria 11: Equips electrònics

Equips de contramesura i contra-contramesura electrònics, material acústic submarí, equips de seguretat de dades, equips que utilitzin xifrat, equips de guia, navegació i transmissors.

Categoria 12: Sistemes d'armes d'energia cinètica Sistemes d'armes d'energia cinètica, instal·lacions d'assaig i d'avaluació i models de prova, sistemes de propulsió, sistemes de recerca d'objectius, de guia o de propulsió derivada per a projectils.

Categoria 13: Equips i construccions blindades

Planxes de blindatge, construccions de materials metàl·lics o no, cascos militars, vestuari i peces de protecció.

Categoria 14: Equips per l'entrenament o simulació militar

Entrenadors d'atac, de vol, de blancs radar, de guerra antisubmarina, per al llançament de míssils, de generació d'imatge.

Categoria 15: Equips de formació d'imatge o de contra mesura

Registradors i equips de procés d'imatge, càmeres, equip fotogràfic, equip per a la intensificació d'imatges, equip de formació d'imatge d'infrarojos o tèrmica, equip sensor d'imatge per radar.

Categoria 16: Peces de forja

Peces de forja, peces per fondre i productes semi elaborats.

Categoria 17: Equips miscel·lanis, materials i biblioteques

Aparells autònoms d'immersió i natació subaquàtica, aparells de circuit tancat i semi tancat, robot, transbordadors.

Categoria 18: Equip per a la producció

Instal·lacions d'assaig ambiental, "nitruadors" de tipus continu, equips o aparells d'assaig per centrifugació, premses "extrudoras de husillo".

Categoria 19: Sistemes d'armes d'energia dirigida Sistemes làser, de rajos de partícules de radiofreqüència, acceleradors de partícules.

Categoria 20: Equips criogènics i superconductors

Equips dissenyats especialment o configurats per a ser instal·lats en vehicles per aplicacions militars terrestres, marítimes, aeronàutiques o espacials, equips elèctrics superconductors.

Categoria 21: Equip lògic (software)

Equip lògic (software) per la modelització, la simulació o l'avaluació de sistemes d'armes militars o de simulació d'escenaris d'operacions militars, per les aplicacions de Comandament, Comunicacions, Control i Intel·ligència.

Categoria 22: Tecnologia

Tecnologia per al desenvolupament, producció o ús dels materials sotmesos a control.

ALTRE MATERIAL DE DEFENSA³

a. Aquelles armes de foc definides a l'article 3 de la Resolució 55/255 de l'Assemblea General de Nacions Unides, per la que s'aprova el Protocol contra la fabricació i el tràfic il·lícit d'armes de foc, les seves peces i els seus components

3. La relació d'un altre material es pot trobar a: Real Decreto 844/2011 de 17 de juny.

i municions, que no estan incloses en l'Annex I.1, articles 1, 2 i 3 de la Relació de Material de Defensa.

b. Visors i mires, telescòpics, o d'intensificació de llum o imatge, per armes de foc.

c. Artificis generadors, projectors, emissors o dispensadors de fums, gasos, "agents antdisturbis" o substàncies inhabilitadores.

d. Llançadors dels elements descrits en l'apartat c anterior.

e. Equips de llum i so provocadors d'atordiment, pel control de disturbis.

f. Vehicles per al control de disturbis amb alguna de les següents característiques:

1. Sistemes per produir descàrregues elèctriques
2. Sistemes per a dispensar substàncies inhabilitadores
3. Sistemes per dispensar agents antdisturbis
4. Canons d'aigua

g. Esposes normals

MATERIAL DE DOBLE ÚS⁴

Els productes i tecnologies de doble ús, comuns a tota la Unió Europea es classifiquen en 10 categories:

Categoria 0: Materials, instal·lacions i equips nuclears

Reactors nuclears, plantes per a la separació d'isòtops d'urani natural, urani empobrit i materials fisionables, centrifugadora de gas, espectròmetres de masses i elèctrodes de grafit.

Categoria 1: Materials, substàncies químiques, "microorganismes" i "toxines"

Màscares antigàs, vestits blindats, dosímetres personals, preimpregnats, instruments, encunys, motlles, barrejadors contínues, màquines pel debanat de filaments, fluïts i substàncies lubricants, fluorurs, sulfurs, cianurs i derivats halogenats.

Categoria 2: Tractament de materials

Rodaments, gresols, màquines-instrument, premses isostàtiques, instruments de mesura, robots, simuladors de moviments i centres de mecanitzat.

Categoria 3: Electrònica

Components electrònics, circuits integrats, microcircuitos de microprocessador, conjunts de portes programables, components de microones, barrejadors i convertidores i detonadores, explosius accionats elèctricament.

4. Les categories de productes de doble ús es recullen en el Reglament (UE) 388/2012, de 19 de abril (en el seu ANNEX I); Reglament publicat en el DOUE de 16 de maig de 2012.

Categoria 4: Ordinadors

Ordinadors electrònics, híbrids, digitals, analògics, de conjunt sistòlic, neuronal i òptic.

Categoria 5: Telecomunicacions i "seguretat de la informació"

Equips i sistemes de transmissió per a telecomunicacions, sistemes de comunicacions subaquàtics, equips de ràdio, cables de fibra òptica, equips de telemesura i telecontrol i sistemes de seguretat.

Categoria 6: Sensors i làsers

Acústica, tubs intensificadors d'imatge, sensors òptics, càmeres d'instruments, òptica, làsers, gravímetres i gradiòmetres de gravetat i sistemes de radar.

Categoria 7: Navegació i aviònica

Acceleròmetres per a la navegació inercial, giroscòpics, GPS i GLONASS, sistemes de control de vol hidràulics, mecànics, electroòptics i electromecànics inclosos els de control per senyals elèctriques (*fly by wire*).

Categoria 8: Marina

Vehícules submergibles o vaixells de superfície, hidroplans, sistemes de visió subaquàtica, aparells de busseig i natació subaquàtica.

Categoria 9: Sistemes de propulsió, vehicles espacials i equips relacionats

Motors aeronàutics o marins de turbina de gas, llançadores espacials i vehicles espacials, sistemes de propulsió de coets de propulsant sòlid o líquid, motors estatorreactors, turboreactors i turbofans, coets de sondeig, motors híbrids per a coets, equips de recolzament al llançament, càmeres ambientals i anecoiques i vehicles de reentrada.

CODI ARANZELARI (TARIC) 93⁵

9301.- Armes de guerra excepte els revòlvers, pistoles i armes blanques

9301.11.00.- Peces d'artilleria (per exemple, canons, obusos i morters), auto propulsades

9301.19.00.- Les altres

9301.20.00.- Llançacoets; llançafomes; llançagranades; llançatorpedes i llançadores similars

9301.90.00.- Les altres

9302.- Revòlvers i pistoles (excepte els de les partides 9303 o 9304)

9303.- Les altres armes de foc i artefactes similars que fan servir la deflagració de la pólvora (per exemple: armes de caça, armes d'avantcàrrega, pistoles llançacoets i altres artefactes concebuts únicament per llançar coets de senyal, pistoles i revòlvers de fogueig, pistoles de matador, canons llançacaps.

9303.10.00.- Armes d'avantcàrrega

9303.20.- Les altres armes llargues de caça o tir esportiu que tinguin, almenys, un canó d'ànima llisa

9303.20.10.- Amb un canó d'ànima llisa

9303.20.95.- Les altres

9303.30.00.- Les altres armes de caça o tir esportiu

9303.90.00.- Les altres

9304.- Les altres armes [per exemple: armes llargues i pistoles de moll (resort), aire comprimit o gas, porres] (excepte les de la partida 9307).

9305.- Parts i accessoris dels articles de les partides 9301 a 9304

9305.10.00.- De revòlvers o pistoles

9305.21.00.- D'escopetes i rifles de caça de la partida 9303, canons d'ànima llisa

9305.29.00.- La resta

9305.91.00.- La resta, armes de guerra de la partida 9301

9305.99.00.- La resta

9306.- Bombes, granades, torpedes, mines, míssils, cartutxos i altres municions i projectils, i les seves parts, incloses les postes, perdigons i tacs per a cartutxos.

9306.21.00.- "Cartutxos per a escopetes i un canó d'ànima llisa i les seves parts; balins per a armes d'aire comprimit" cartutxos

9306.29.- La resta

9306.29.40.- Beines

9306.29.70.- La resta

9306.30.- Els altres cartutxos i les seves parts

9306.30.10.- Per a revòlvers i pistoles de la partida 9302 i per a pistoles metralladores de la partida 9301

9306.30.30.- Per a armes de guerra

9306.30.91.- Cartutxos de percussió central

9306.30.93.- Cartutxos de percussió anual

9306.30.97.- La resta

9306.90.- La resta

9306.90.10.- De guerra

9306.90.90.- La resta

9307.- Sabres, espases, baionetes, llances i altres armes blanques, les seves parts i fundes.

5. Bases de dades de Comerç Exterior.

INFORME Núm. 7

La veritat de la despesa militar espanyola 2011.

Despesa i R+D militar en temps de crisi

Pere Ortega i Xavier Bohigas
Desembre 2010

INFORME Núm. 8

Exportacions espanyoles d'armament 2000-2009

Tica Font
Febrer 2011

INFORME Núm. 9

El controvertit comerç d'armes espanyol, un negoci secret 2001-2010

Tica Font i Francesc Benítez
Octubre de 2011

INFORME Núm. 10

Escut antimíssils a la base de Rota. Un pas més en la militarització mundial

Teresa de Fortuny i Xavier Bohigas
Febrer de 2012

INFORME Núm. 11

La Banca Armada. Inversions explosives dels bancs i caixes. Rànquing de la banca armada a Espanya

Jordi Calvo Rufanges
Març de 2012

INFORME Núm. 12

El complex militar-industrial. Un paràsit en l'economia espanyola

Pere Ortega i Camino Simarro
Abril de 2012

INFORME Núm. 13

Pirateria a Somàlia: excusa o oportunitat geopolítica? Una mirada diferent a la participació militar espanyola i internacional contra la pirateria

Loretta P. Martin, Teresa de Fortuny i Xavier Bohigas
Octubre de 2012

INFORME Núm. 14

Veritats i mentides al pressupost militar espanyol de 2013

Pere Ortega
Octubre de 2012

INFORME Núm. 15

Exportacions espanyoles d'armament 2002-2011. Quan la venda d'armes és una prioritat política

Tica Font, Eduardo Melero i Camino Simarro
Gener de 2013

INFORME Núm. 16

Las otras violencias en América Latina

Pere Ortega i Moara Crivelente
Gener de 2013

INFORME Núm. 17

La indústria militar a Catalunya, un desig insatisfet

Pere Ortega · Juny de 2013

INFORME Núm. 18

Exportacions espanyoles d'armament 2003-2012

Tica Font, Eduardo Melero i Camino Simarro
Juliol de 2013

INFORME Núm. 19

Exportacions espanyoles d'armament 2003-2012

Tica Font, Eduardo Melero i Camino Simarro
Juliol de 2013

INFORME Núm. 20

Evolución de la banca armada en España

Jordi Calvo Rufanges
Octubre de 2013

INFORME Núm. 21

El militarisme al Nord d'Àfrica

Blanca Camps-Febrer i Pere Ortega
Gener de 2014

INFORME Núm. 22

La política militar del gobierno Rajoy

Tomàs Gisbert, Maria de Lluc Bagur i Gemma Amorós
Febrer de 2014

INFORME Núm. 23

Drons militars. La guerra de videojoc amb víctimes reals

Jordi Calvo, Anna Escoda, Carles Blanco i Gabriela Serra
Març de 2014

JUSTÍCIA I PAU

CENTRE DELÀS
D'ESTUDIS
PER LA PAU

Grafisme: col·laboració de la Fundació Tam-Tam